

Margarethapolder

BMP project 2008

Inhoudsopgave

Medewerkers en Informatie	blz. 3
Weersomstandigheden tijdens de telronden	blz. 4
Gebied beschrijving	blz. 5
Motivatie	blz. 6
Gebied gerelateerde Informatie	blz. 7
Overzichtkaart van de voorkomende biotopen	blz. 8
Toelichting bij soorten kaarten	blz. 9
Soorten / Territoria kaarten	blz. 10 - 48
Losse waarnemingen tijdens de telronden	blz. 49 - 54
Samenvatting soorten/territoria	blz. 55
Conclusie en Aanbevelingen	blz. 56
Extra waarnemingen	blz. 57

BMP project : Margarethapolder 2008

Het eerste BMP project in dit nieuwe natuurgebied.

Medewerkers / Tellers: Bram Vroegindeweyj,
Bert van Broekhoven,
Cor Sol.

Foto's van het gebied: Leden VWG van de Stelkluit.

Adviezen: Henk Castelijns, Marc Buise, Alex de Smet.

Samenstelling rapport: Cor Sol

Allen zijn lid van Natuurbeschermingsvereniging De Stelkluit

De medewerkers zijn ook SBB vrijwilliger

Weersgesteldheid tijdens de telronden

- 1^e ronde 13 – 03 – 2008: 09.00 – 11.00 uur, Licht bewolkt, 9°C. Wind ZW 6
- 2^e ronde 06 - 04 – 2008: 06.45 – 09.15 uur , Bewolkt/regenachtig, Wind NW 3
- 3^e ronde 24 – 04 – 2008: 06.30 – 09.00 uur, Licht bewolkt, 8 - 9°C, Wind ZW 2 - 3
- 4^e ronde 08 – 05 – 2008: 06.00 – 09.00 uur, Helder/zonnig, 12 – 20°C, Wind O 3-4
- 5^e ronde 22 – 05 – 2008: 05.45 – 08.30 uur, Half/zwaar bewolkt, 14°C, Wind O 3
- 6^e ronde 12 – 06 – 2008: 05.30 – 07.30 uur, Regenachtig, 12°C, Windstil

Gebied beschrijving

Het Natuurgebied Margarethapolder is nog zeer jong, het is ontwikkeld in 2006.

Alvorens meer over het huidige gebied te vertellen, eerst een stukje geschiedenis.

De Margarethapolder is bedijkt in 1742. Daarbij werden verschillende kreken ingedamd. Na de inpoldering is de polder nog meerdere malen onder water komen te staan. De Fransen hadden hier in 1807 nog een geschutsbatterij om de controle te hebben over de scheepvaart over “de Honte” (Westerschelde).

Napoleon had hier ook een marinehaven gepland, maar dat is er nooit van gekomen.

De drinkwaterputten die men daar toen voor heeft aangelegd zijn nog steeds, ook in het huidige natuurgebied, aanwezig.

De laatste inundatie van de polder vond plaats tijdens de stormvloed in januari 1808 en was eigenlijk een gevolg van een menselijke fout doordat een sluisje in een scheidingsdijk open was blijven staan.

Rond 1970, bij de grootschalige dijkverzwaring en ruilverkaveling is de inlaagdijk grotendeels afgegraven en werden delen van de Margarethapolder opgehoogd, waarbij sommige kreken werden uitgebaggerd en anderen werden gedempt.

In het kader van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde is van de polder 80 ha aangewezen om ingericht te worden als Natuurontwikkelingsgebied.

In de loop van 2006 zijn de werkzaamheden, zoals afgraven bovenlaag, verwijderen van bomen, uitgraven en vergroten van kreken, volledig afgerond en is het beheer van het gebied overgedragen aan Staatsbosbeheer.

Het is de bedoeling dat in delen van het gebied runderen worden ingezet voor extensieve begrazing.

Het gebied bestaat uit grote en kleine (brak)waterpartijen, Waterriet en biezen, Bloemrijk rietland en biezen en Grote-zeggemoeras, Glanshaverhooiland, Kamgrasweide evenals Bloemrijk weidevogelgrasland, Kamgras en Kattedoorn.

Het gebied ligt direct ten oosten van Terneuzen (richting Griete), vlak achter de Westerscheldedijk en is daardoor eenvoudig te vinden.

→ Zie ook www.deltabirding.nl (→Oost Zeeuws Vlaanderen → Margarethapolder)

Motivatie:

De medewerkers aan dit BMP project tellen in diverse gebieden binnen Zeeuws Vlaanderen. De Margarethapolder was o.a. een onderdeel van een telgebied van enkelen van hen en was zodoende al vanaf het begin van het omvormen van de landbouwpolder tot natuurgebied een bijzonder interessant object dat met belangstelling werd gevolgd. En niet alleen door hen maar door meerdere leden van de Vogelwerkgroep van Natuurbescherming vereniging De Steltkluut (www.steltkluut.nl).

Er werd dus veel over gepraat en de verwachtingen waren hooggespannen.

Toen het gebied was overgedragen aan Staatsbosbeheer en er hier en daar nog wat aanpassingen moesten worden uitgevoerd, werden wij er door SBB bij betrokken om te controleren of de geplande aanpassingen op dat moment ook daadwerkelijk konden worden uitgevoerd, omdat de vogels al vrij massaal het gebied hadden veroverd.

Dat zo'n nieuw natuurgebied regelmatig geïnventariseerd moest worden was iedereen het over eens.

Wat is echter de beste methode om zo'n zich ontwikkelend nieuw natuurgebied te inventariseren.

Al snel kwamen we tot de conclusie dat als je eveneens de ontwikkeling van de vogelstand op de voet wilt volgen, de beste methode is het uitvoeren van een jaarlijks BMP project.

Het duurde dan ook niet lang alvorens plannen hiervoor werden gemaakt en afspraken over wie er aan zouden meewerken.

De contacten met SBB bestonden al jaren, dus toen om toestemming werd gevraagd werd deze direct toegewezen en hebben we dit jaar de eerste tellingen voor het BMP project gedaan.

Dit BMP rapport is het eerste over dit gebied en wij hopen dat u het met belangstelling zult lezen. Uw eventuele op- en of aanmerkingen zullen wij ter harte nemen en zo mogelijk in de rapporten van de komende jaren verwerken.

Het gebied grenst aan de Westerschelde zeedijk en wordt daarom door veel vogels gebruikt als hoogwater vluchtplaats.

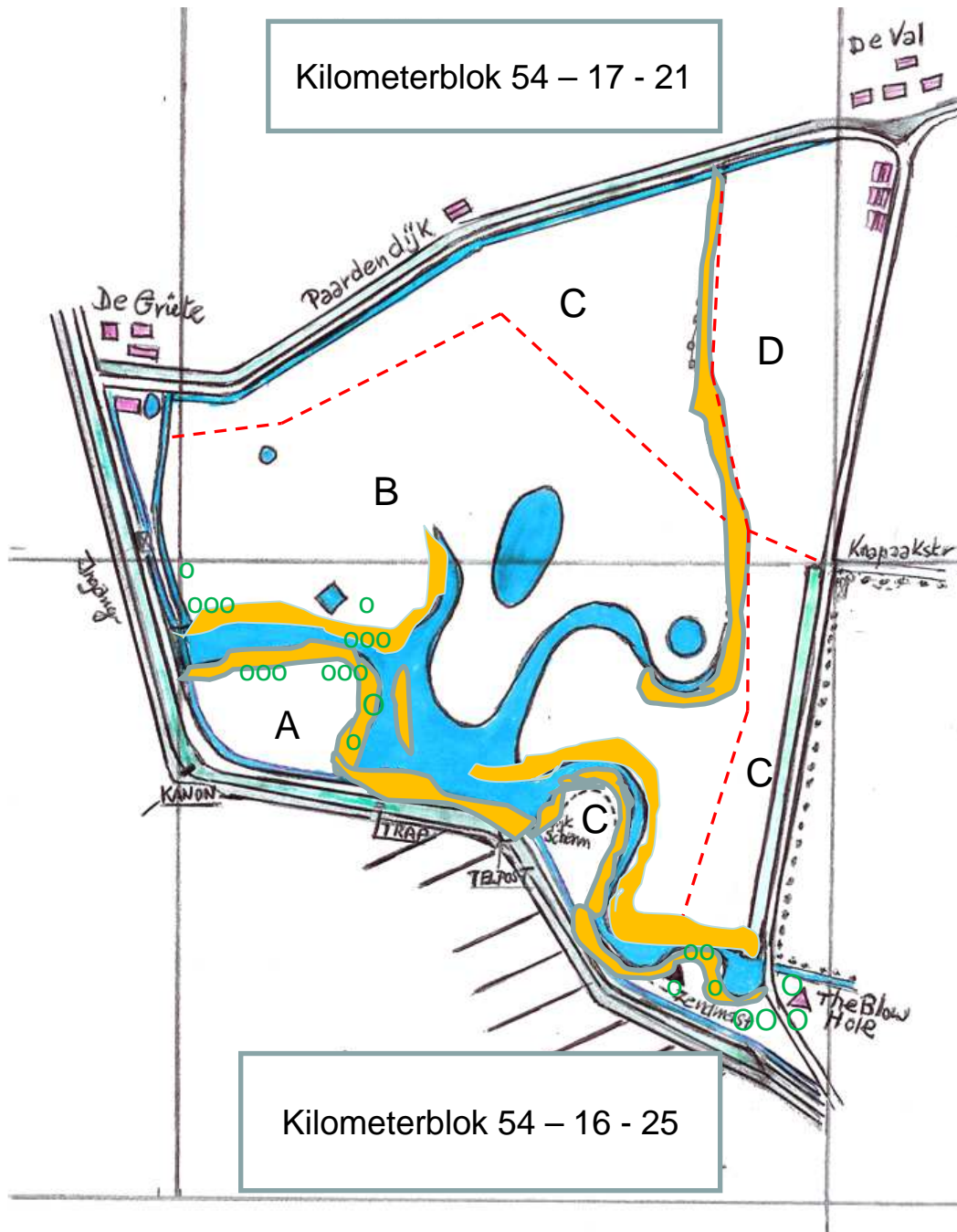
Buiten het broedseizoen worden door Staatsbosbeheer in het gebied excursies gehouden.

SBB heeft alle medewerking verleent om het Monitoring Project mogelijk te maken.

Bovenop de zeedijk bij het gebied staat een vogeltrek telpost, zie www.trektellen.nl waar men een goed overzicht heeft over het gebied (+ het buitendijkse Westerschelde gebied)

Voor het inventariseren en voor het samenstellen van dit rapport is gebruik gemaakt van de **SOVON** “Handleiding Broedvogel Monitoring Project”.

Overzichtskaart van de
voorkomende biotopen

--- = Afzetting (paaltjes/prikkeldraad)

A = Ruige grassen (zie gebiedsbeschrijving)

B = Plas-dras gebied met ruige grassen en
ondiepe waterpartijen (afhankelijk van
jaargetijde.

C = Ingezaaid (weiland) gras

D = (voorlopig nog) landbouwgrond.

Blauw = Dieper water
(oude en nieuwe kreken)

Geel = Riet

ooo = Boompjes (meest Wilg)

OOO = Bomen (meest Populier)

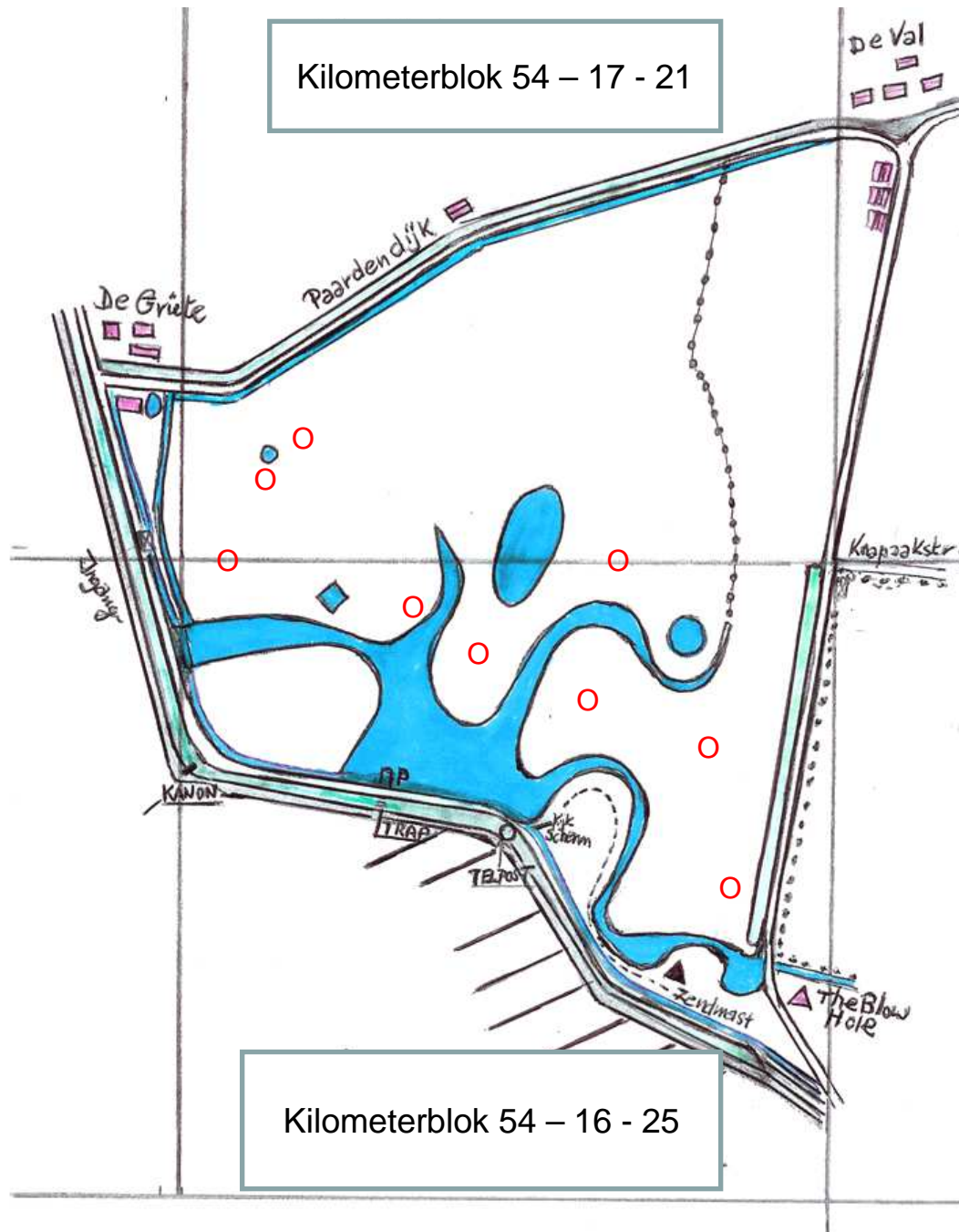

Toelichting bij soorten kaarten

De stippen op de soorten kaarten representeren een territorium.

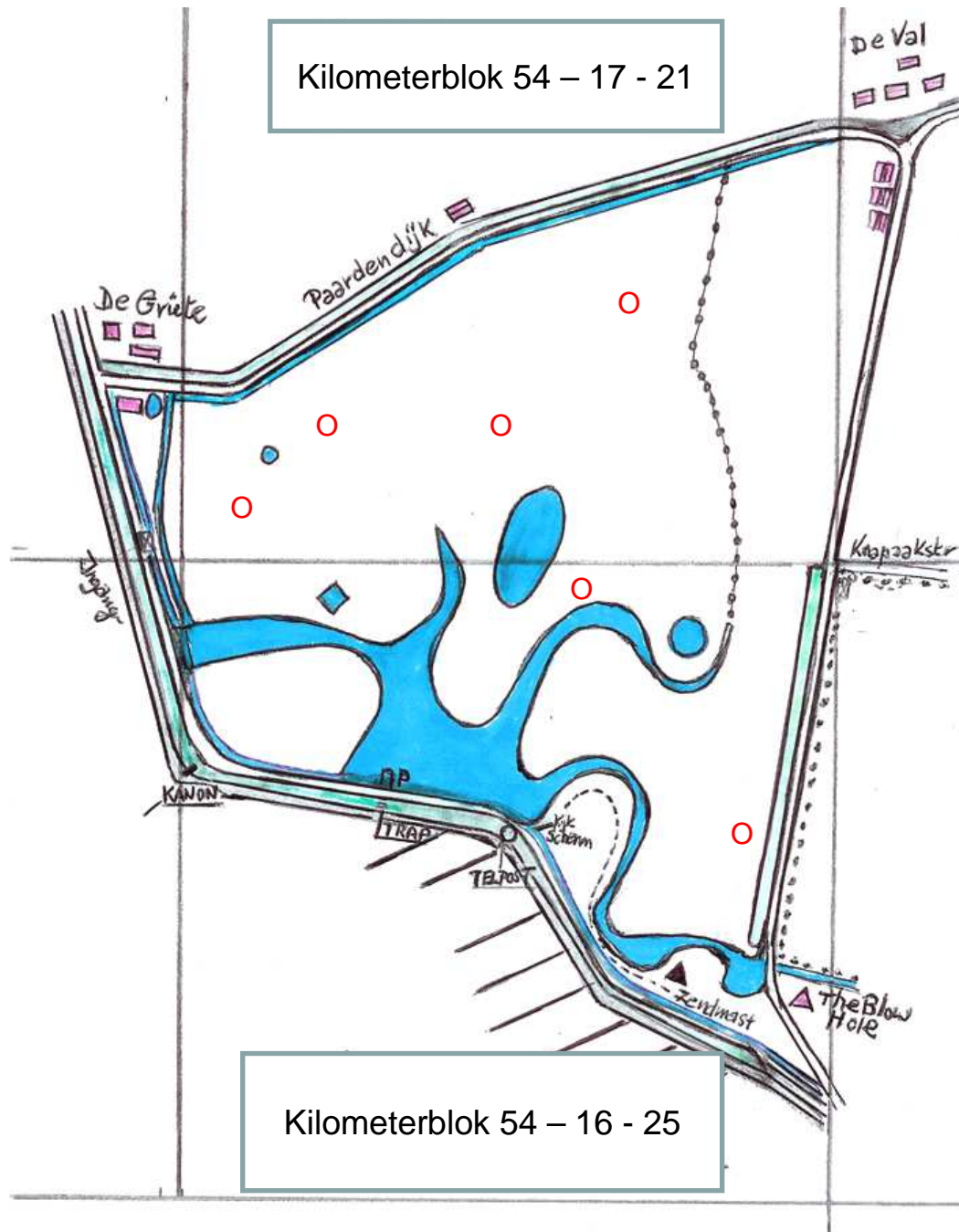
De territoria zijn aan het eind van de waarneming periode bepaald volgens de SOVON normen, m.b.v. :

- Uitsluitende waarnemingen
- Fusie afstanden
- Aantal normbezoeken
- Vereiste waarnemingen:
  - In gehele periode
  - In periode tussen de datumgrenzen

Scholekster (Sc)
 Sovon "Vogel van het jaar 2008"

9 Territoria

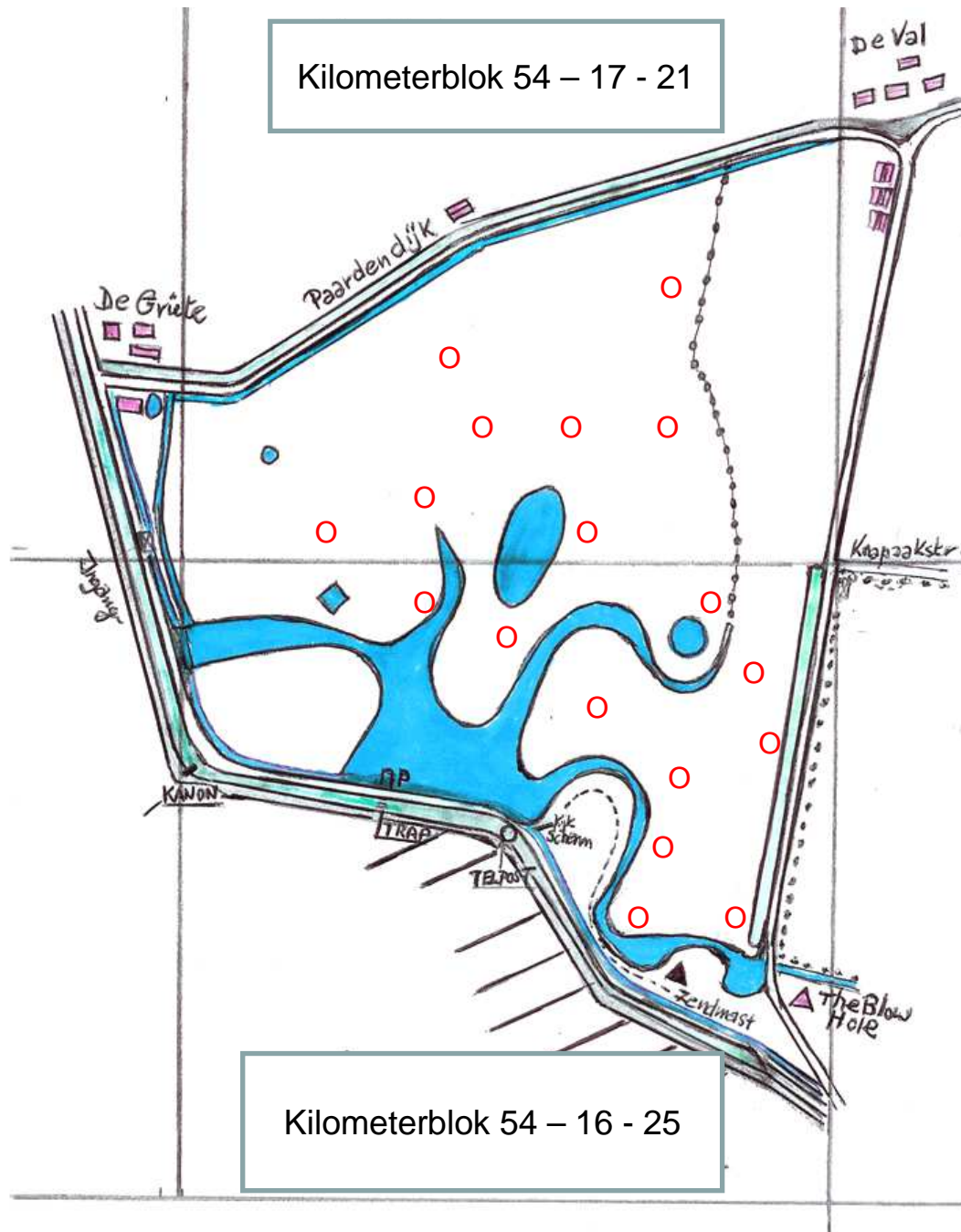

Grutto (Gr)
Rode lijst

6 Territoria

Bijzonder was het fel en langdurig alarmeren tijdens de 4^e ronde (8 mei).

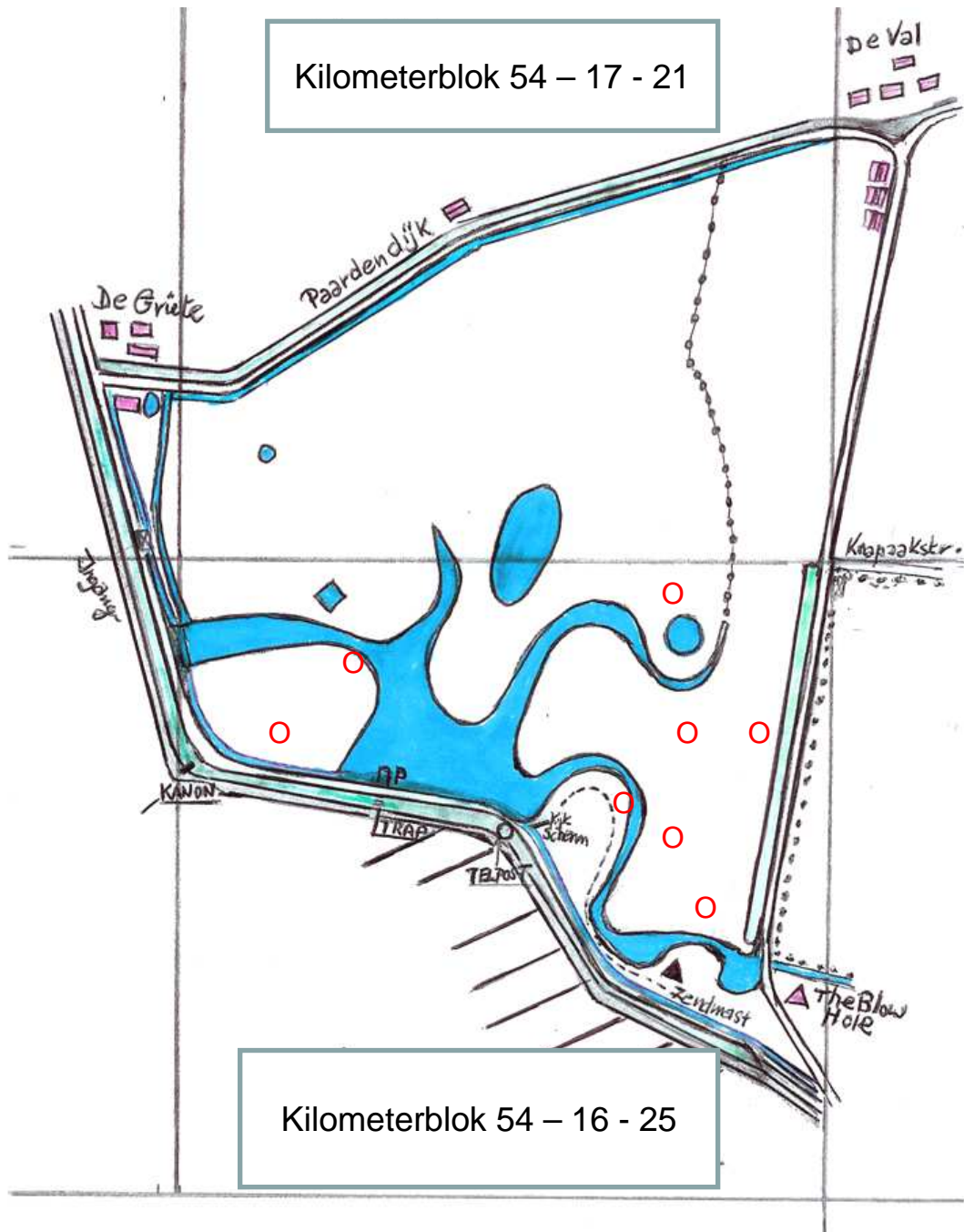
Tijdens 5^e ronde 7 juv. waargenomen.

Veldleeuwerik (VL)
Rode lijst

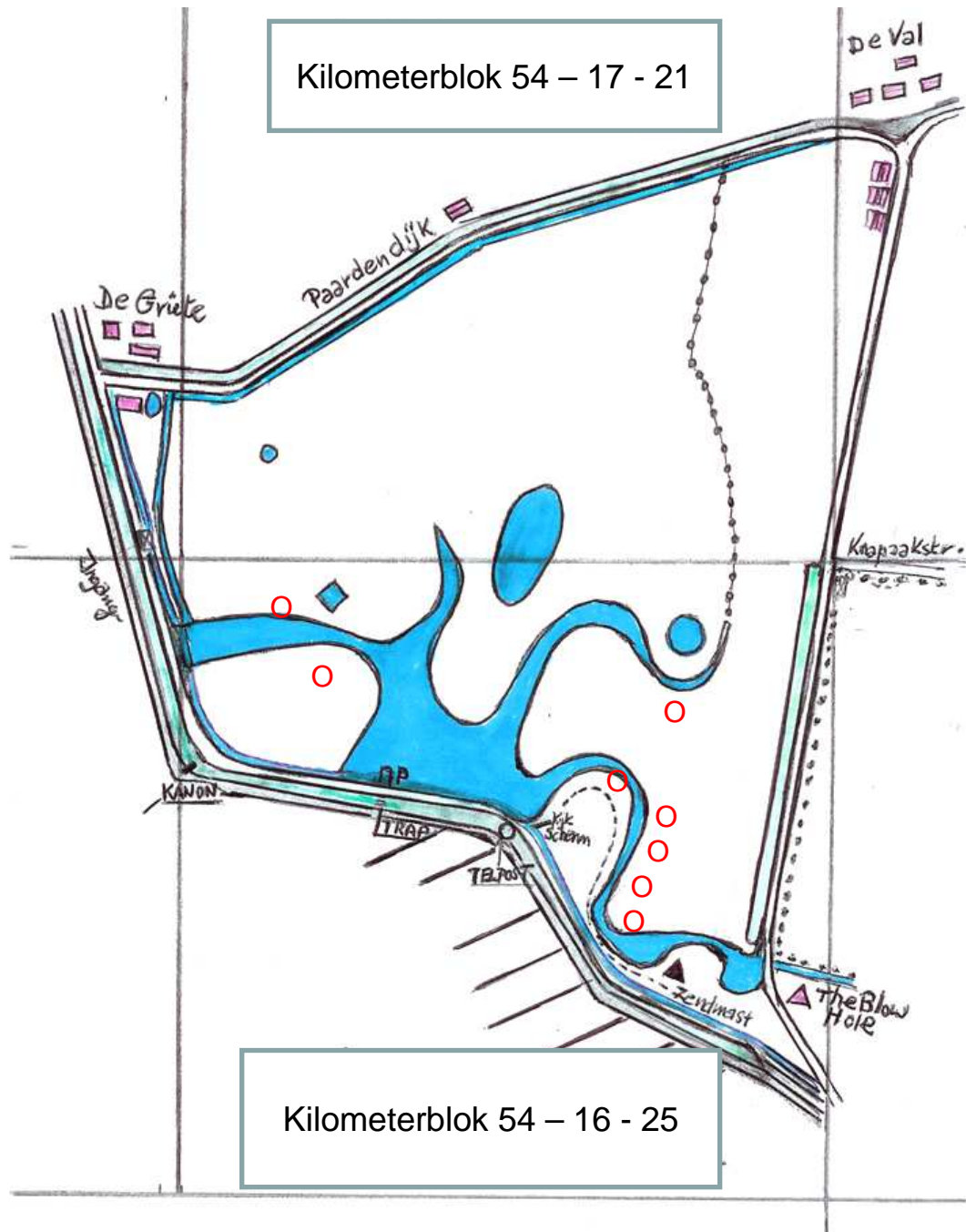
18 Territoria

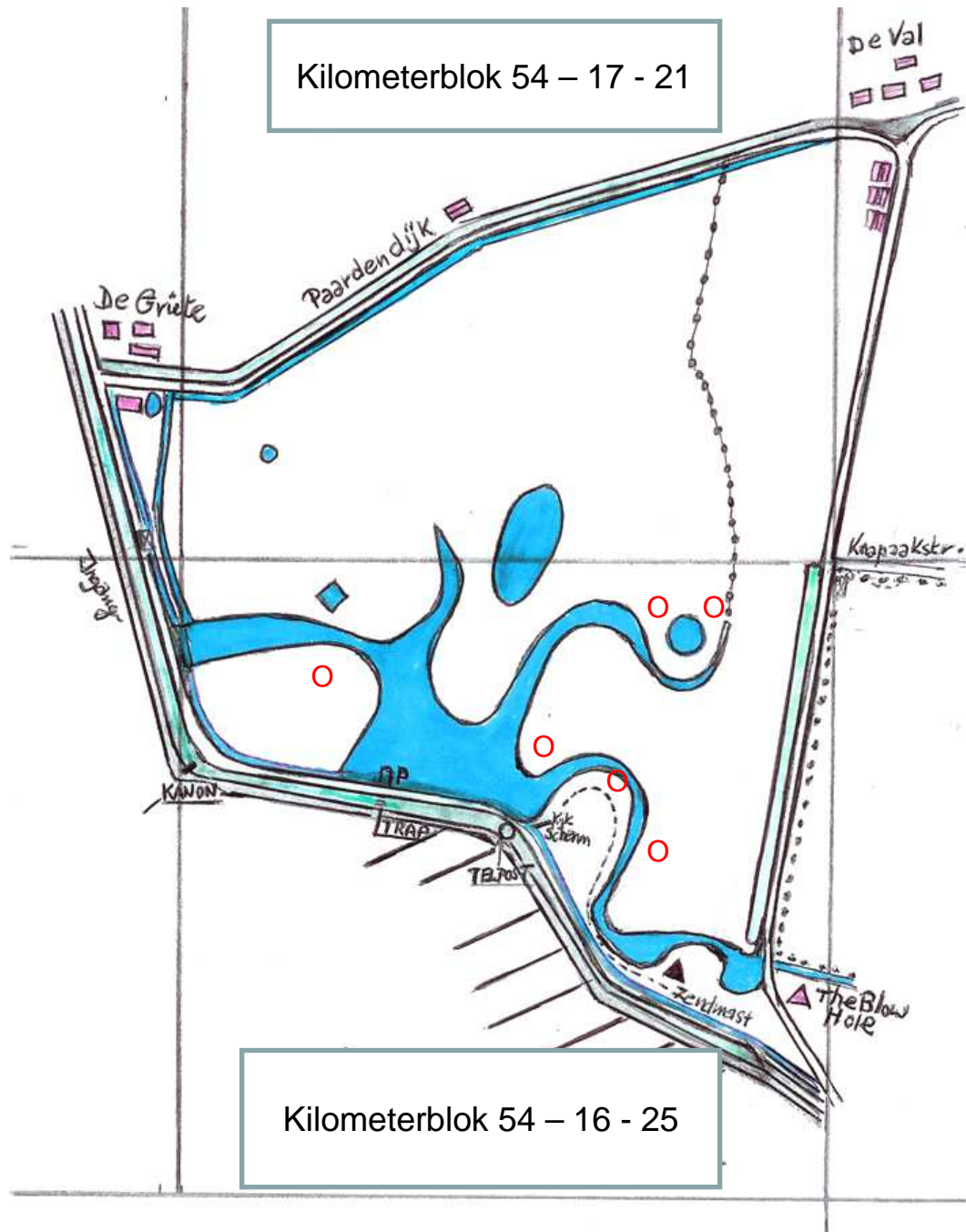
Rietgors (RG)

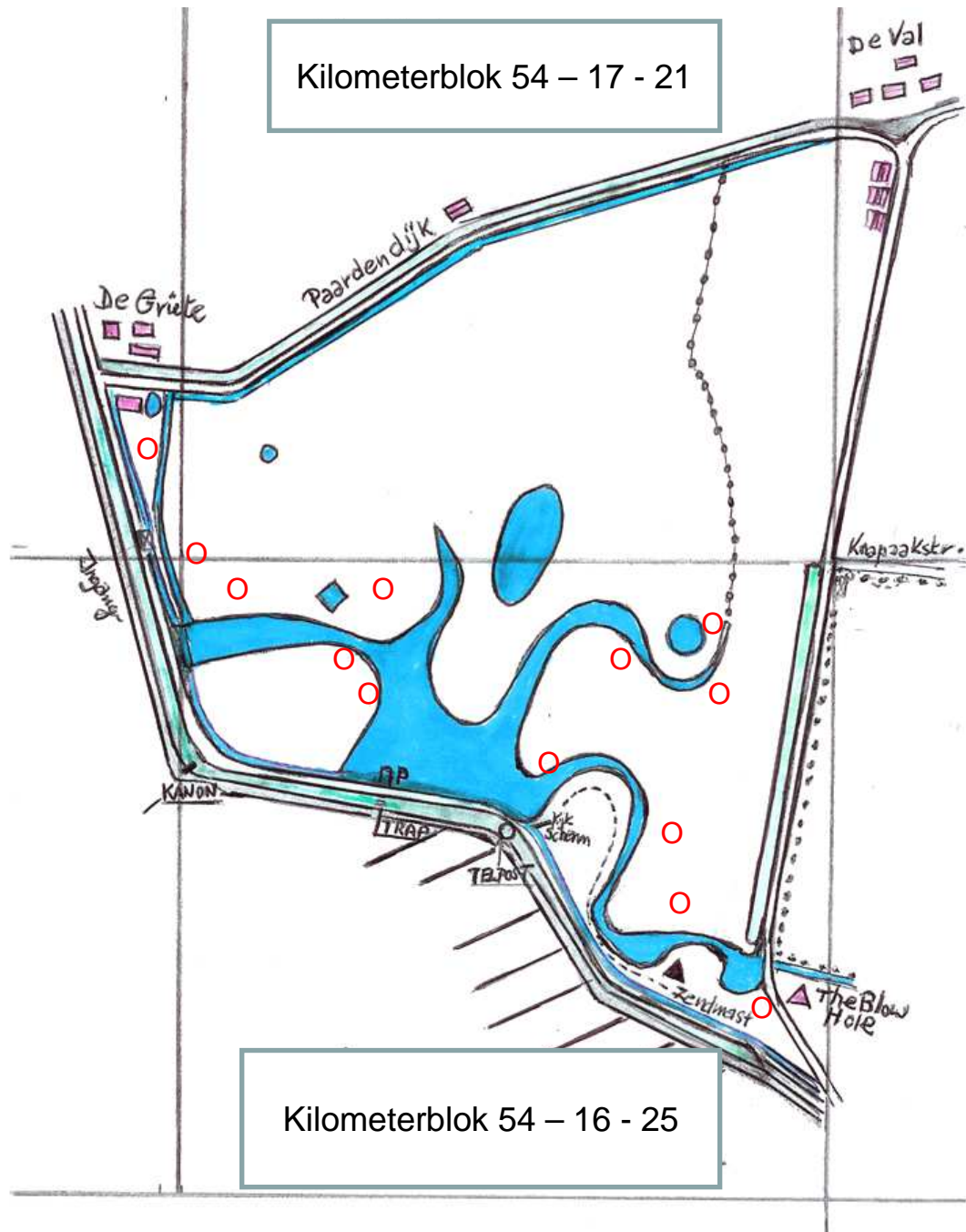
Rietzanger (RZ)

8 Territoria

Blauwborst (BB)

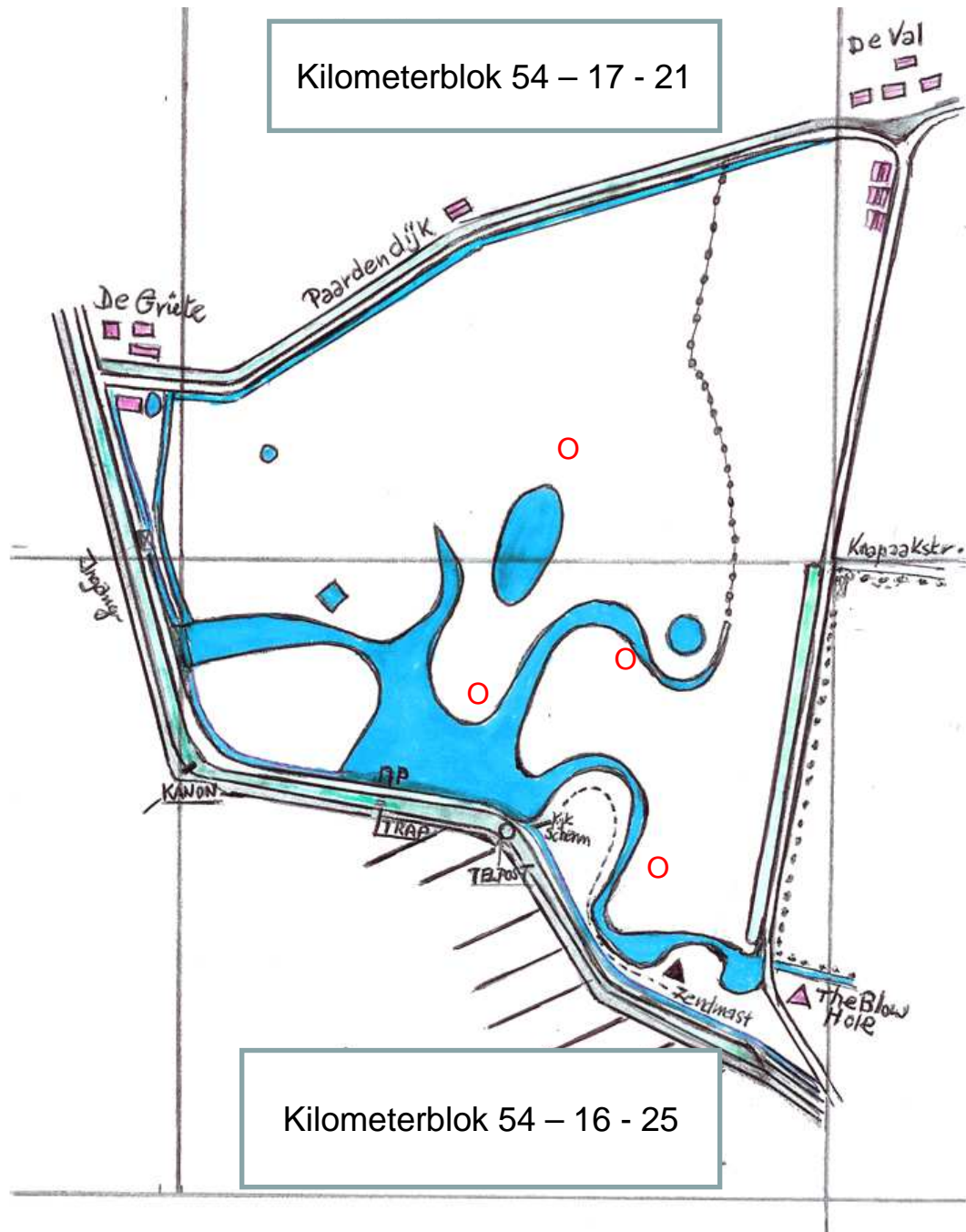
6 Territoria

Kleine Karekiet (KK)

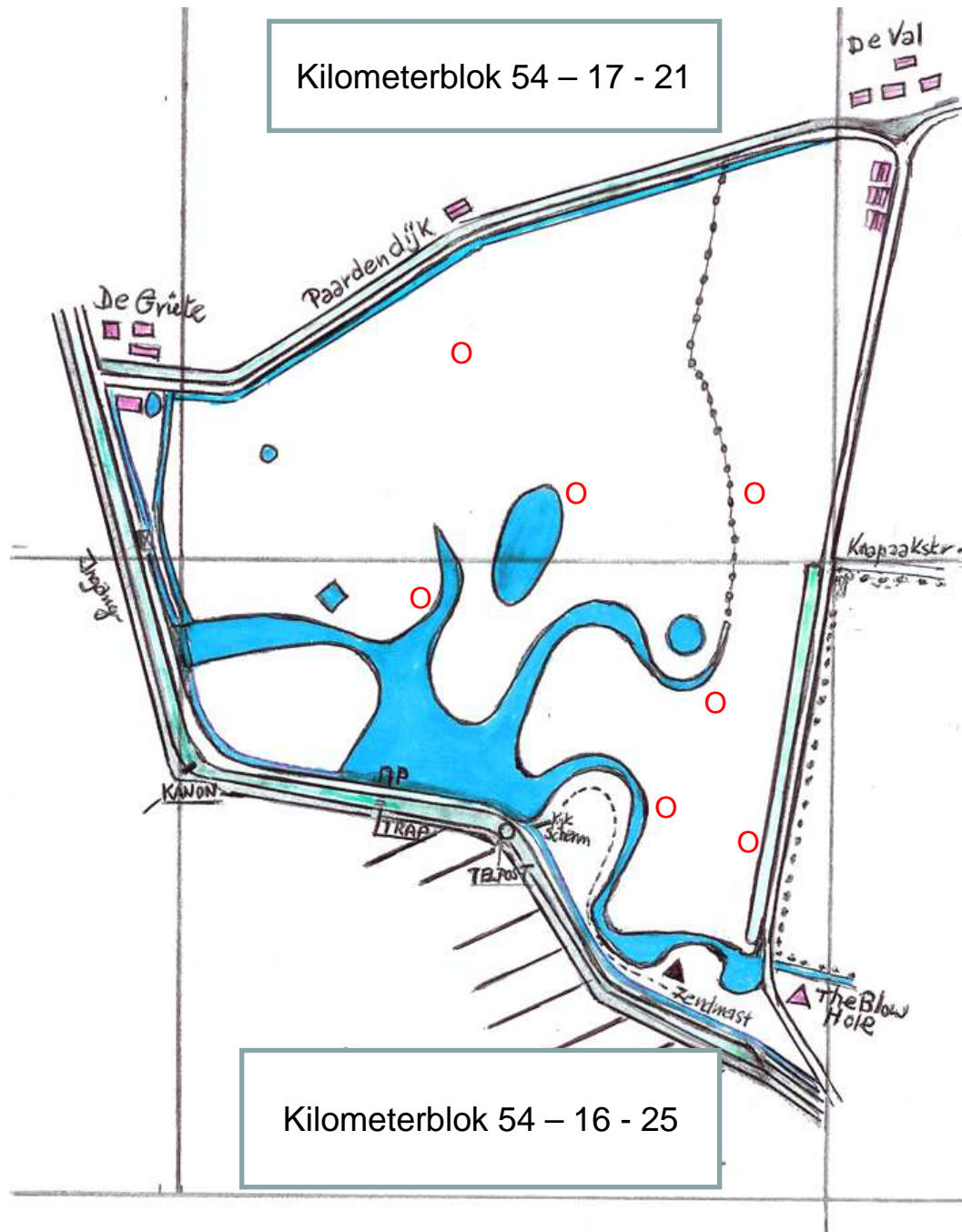

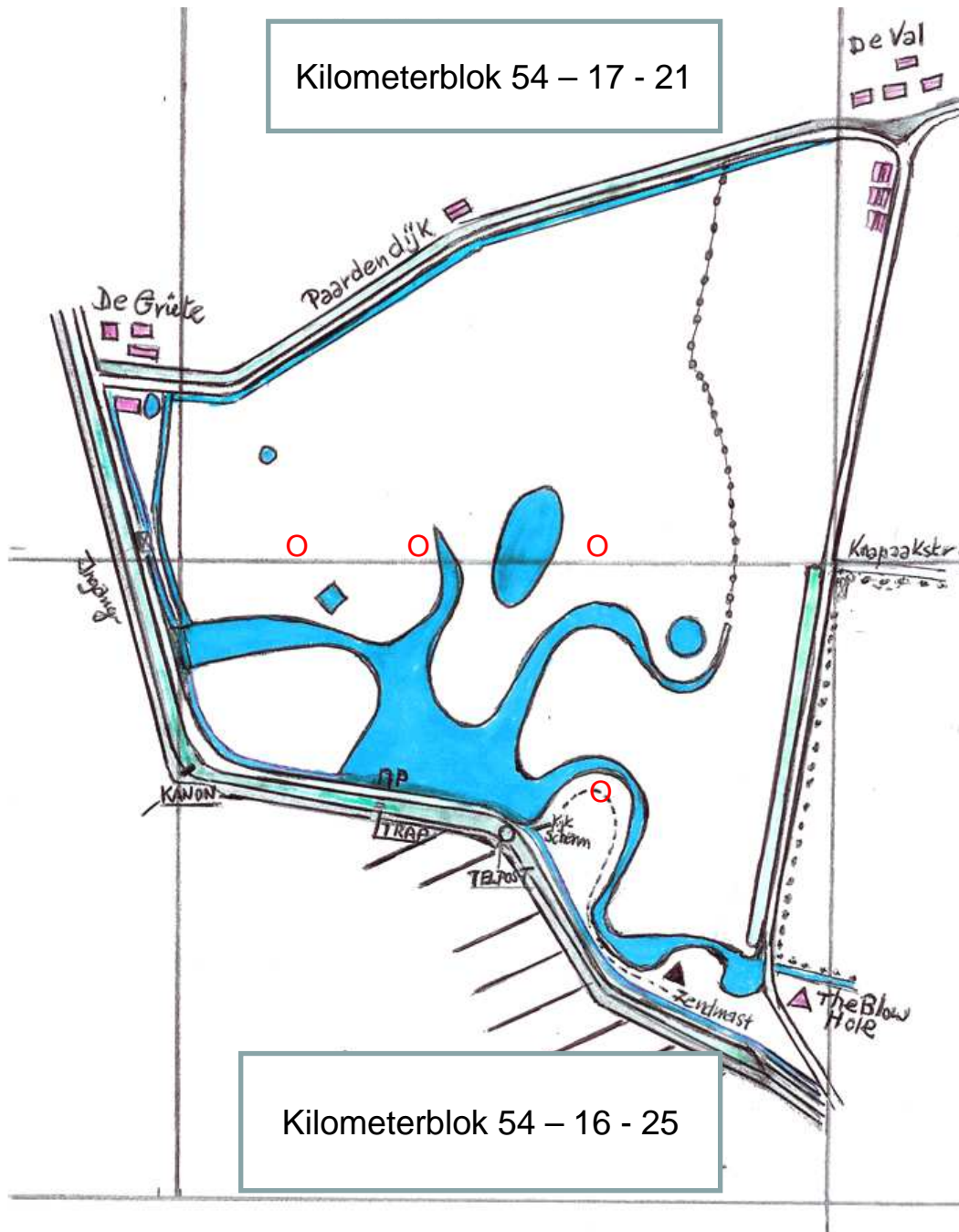
Graspieper (GP)
Rode lijst

4 Territoria

Gele Kwikstaart (GKw)
Rode lijst

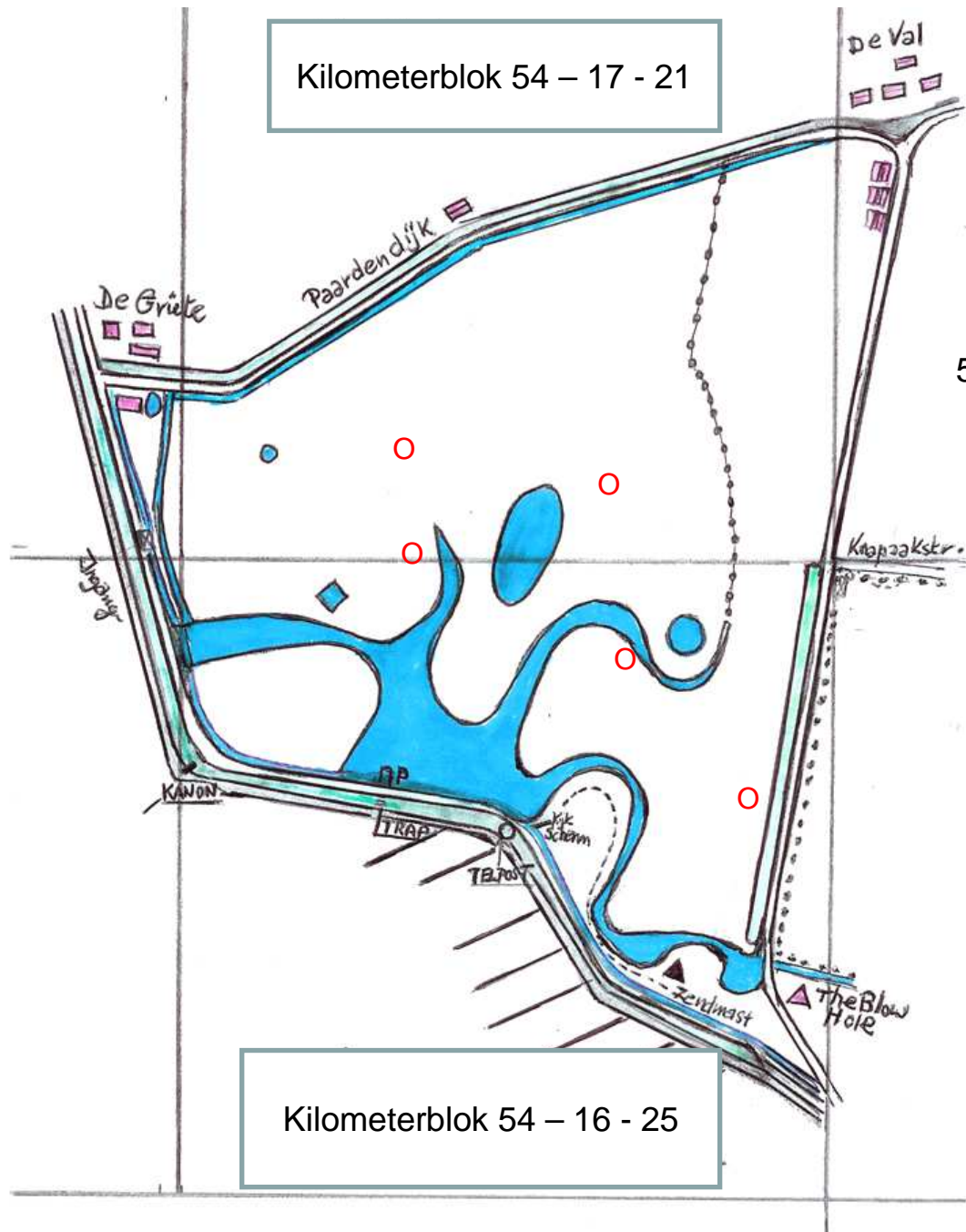
7 Territoria

Kluut (KI)

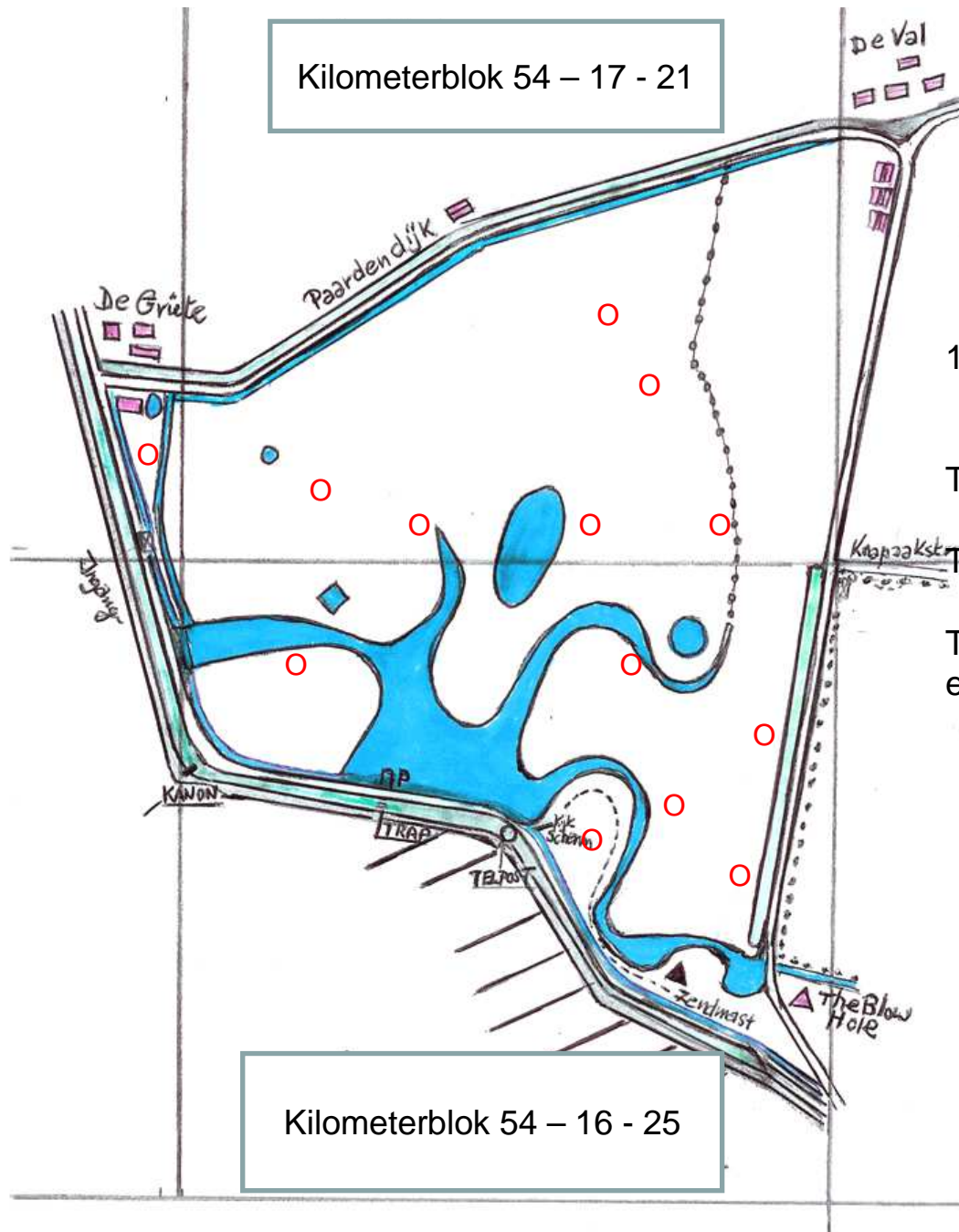
4 Territoria

Alleen tijdens 6^e ronde zijn 2 juveniele Kluten waargenomen.

Tureluur (Tu)
 Rode lijst

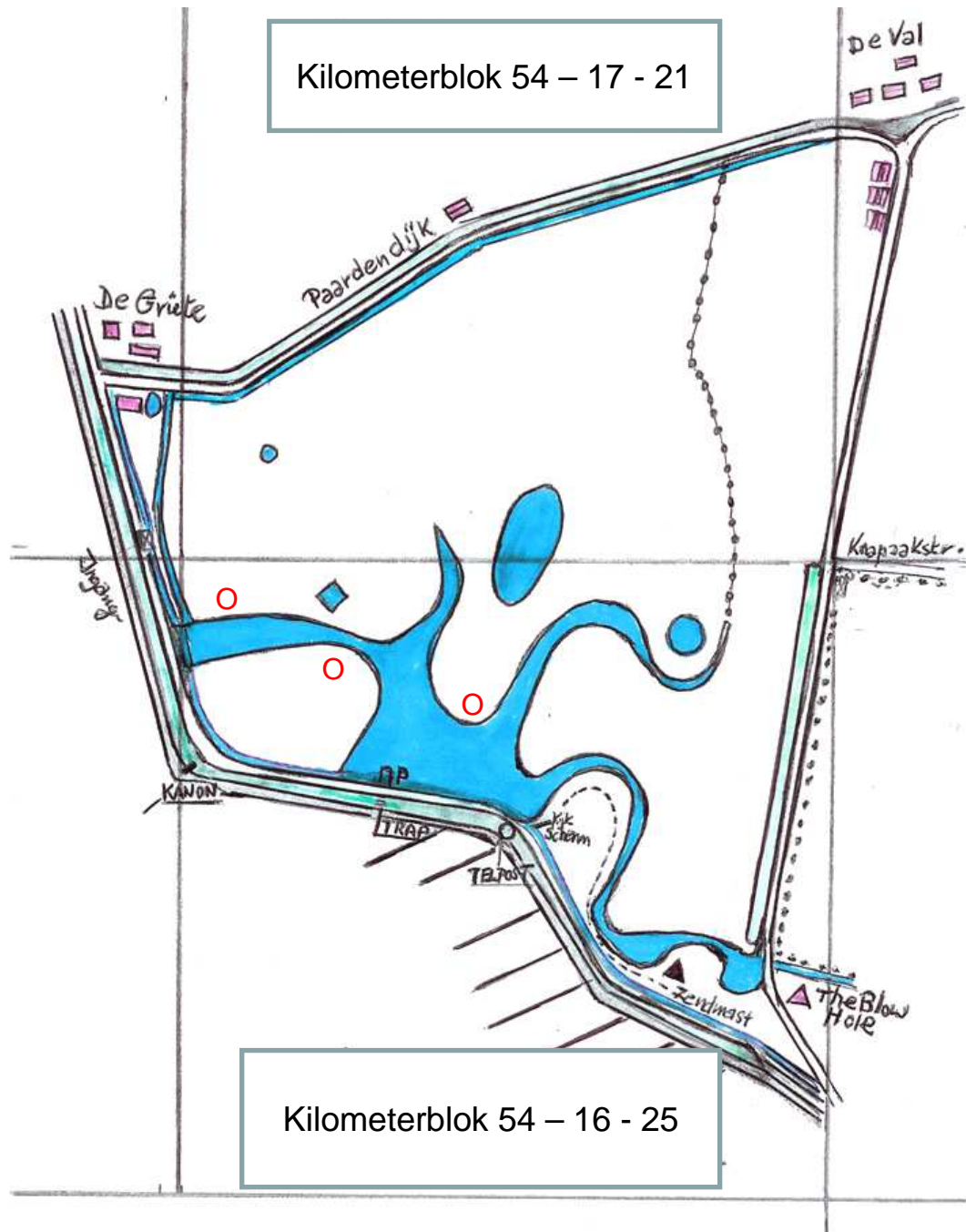
Kievit (Ki)

13 Territoria

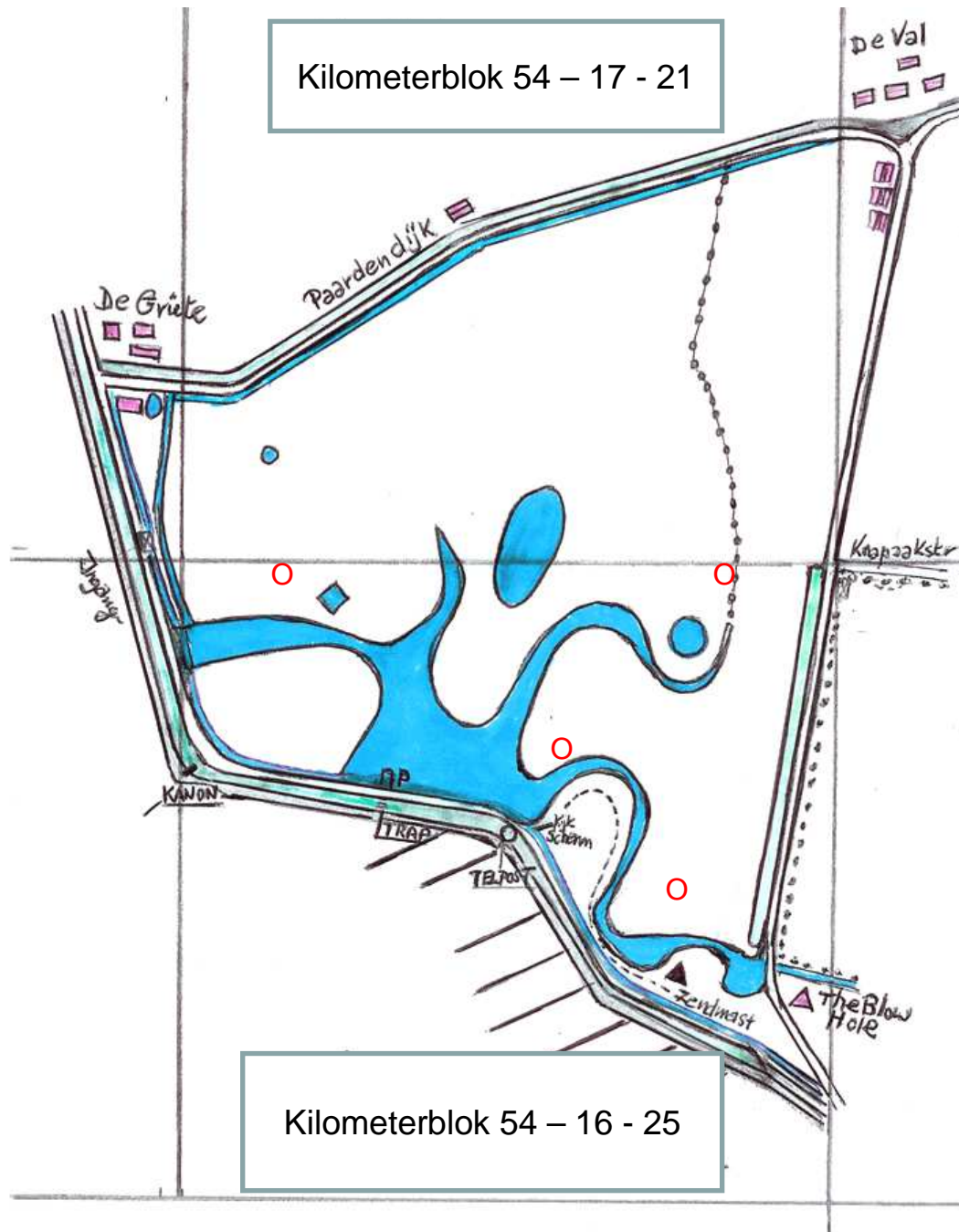
Tijdens 3^e ronde 3 juv. waargenomen

Tijdens 4^e ronde 26 juv. waargenomen

Tijdens 5^e ronde nog 2 (kleine) juv. waargenomen
en 1 nest met 4 ei.

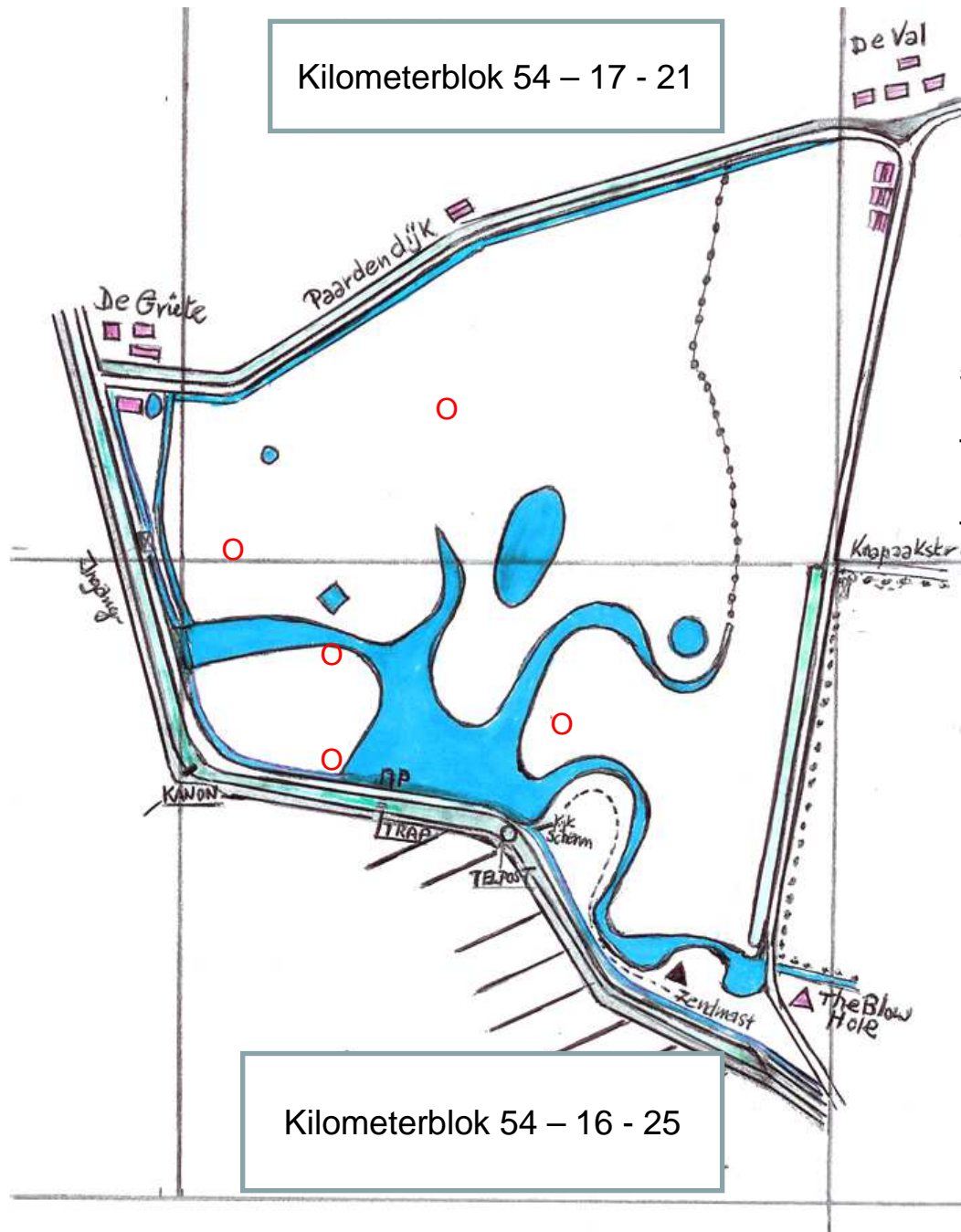
Kuifeend (KE)

Bergeend (BE)

4 Territoria

Na de tel periode nog wel juveniele Bergeenden in het gebied waargenomen.

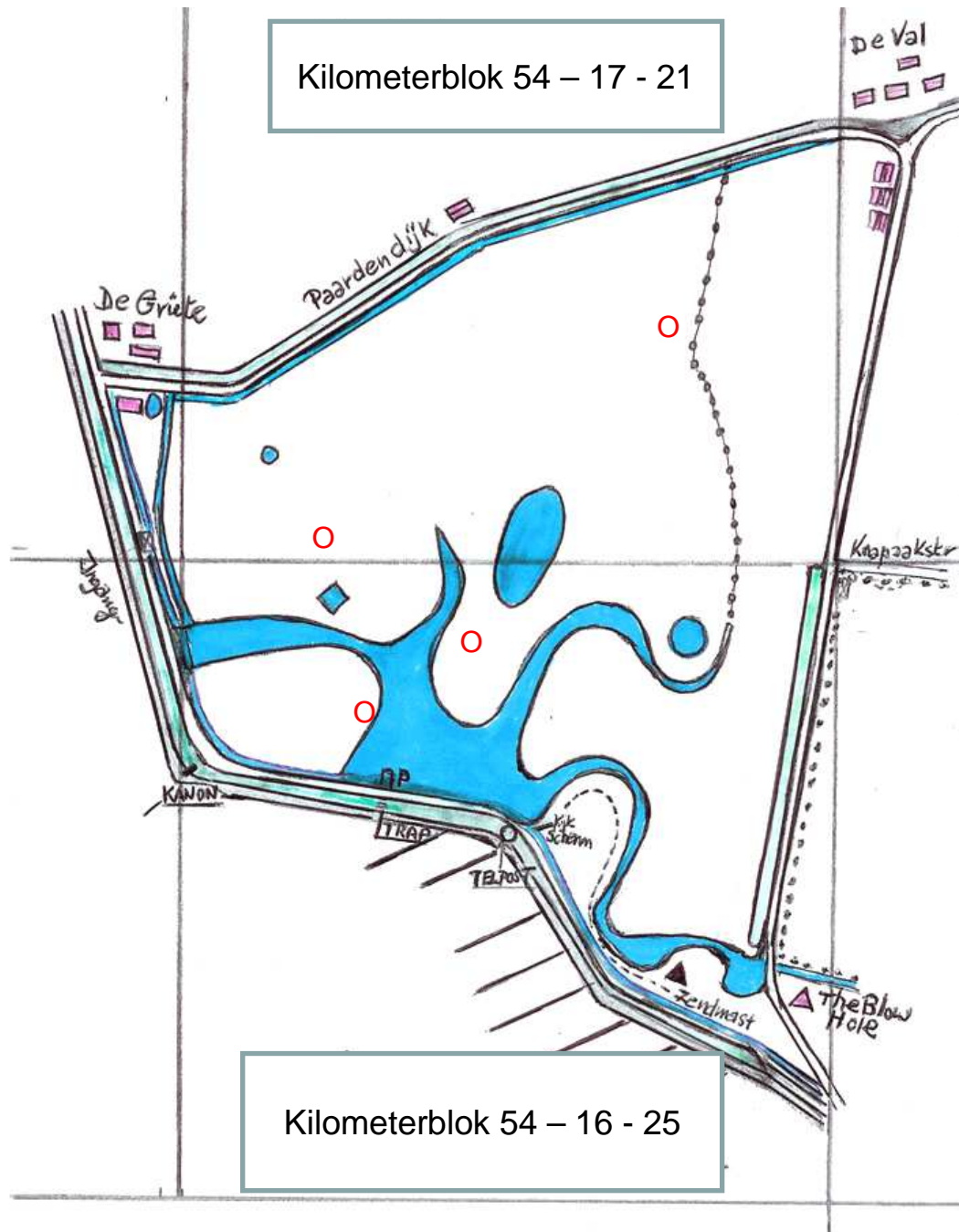
Wilde Eend (WE)

5 Territoria

Tijdens 4^e ronde 14 juv. waargenomen.

Tijdens 5^e ronde 8 juv. waargenomen

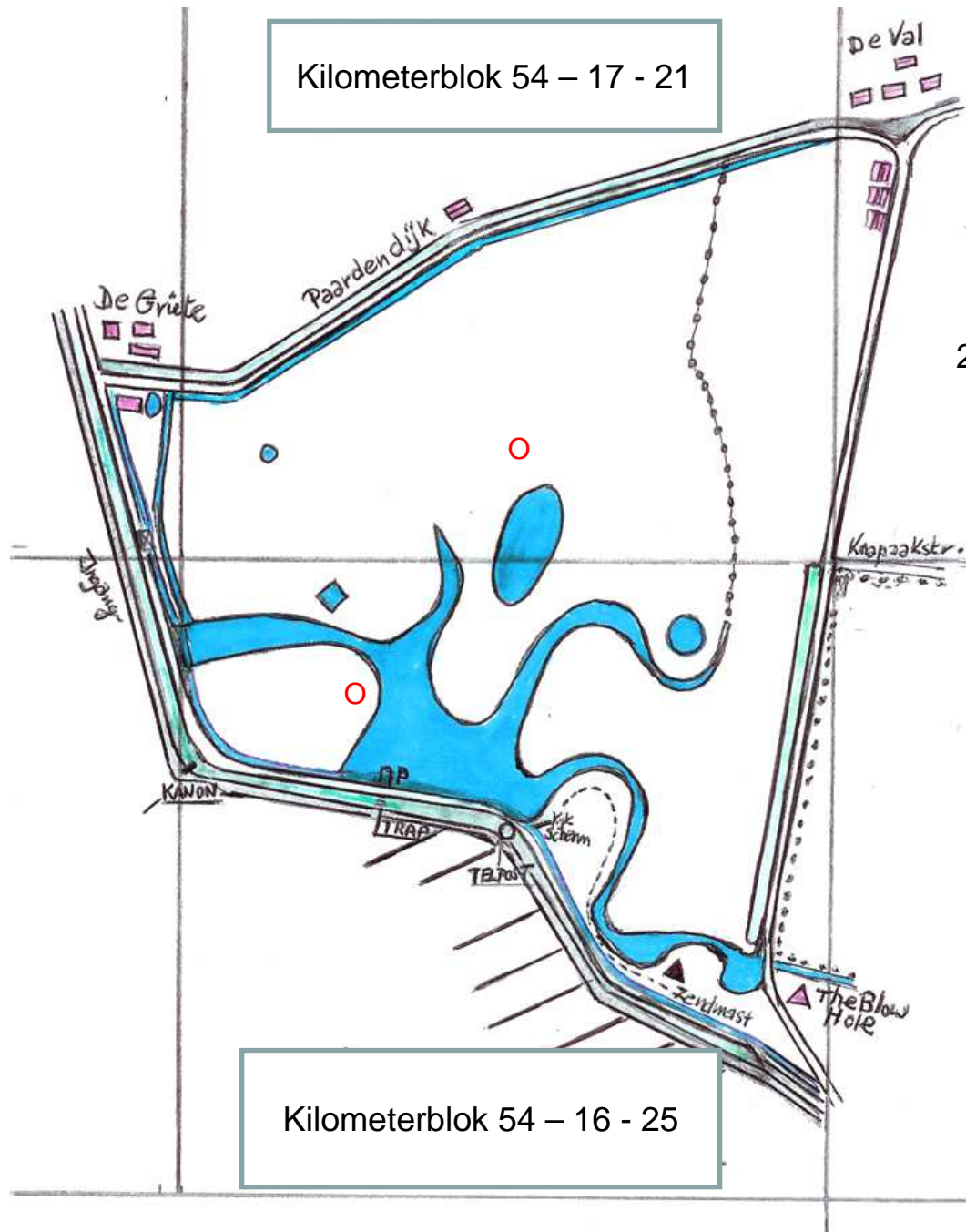
Grauwe Gans (GGa)

4 Territoria

Tijdens 3^e ronde 1 nest met 4 ei gezien.

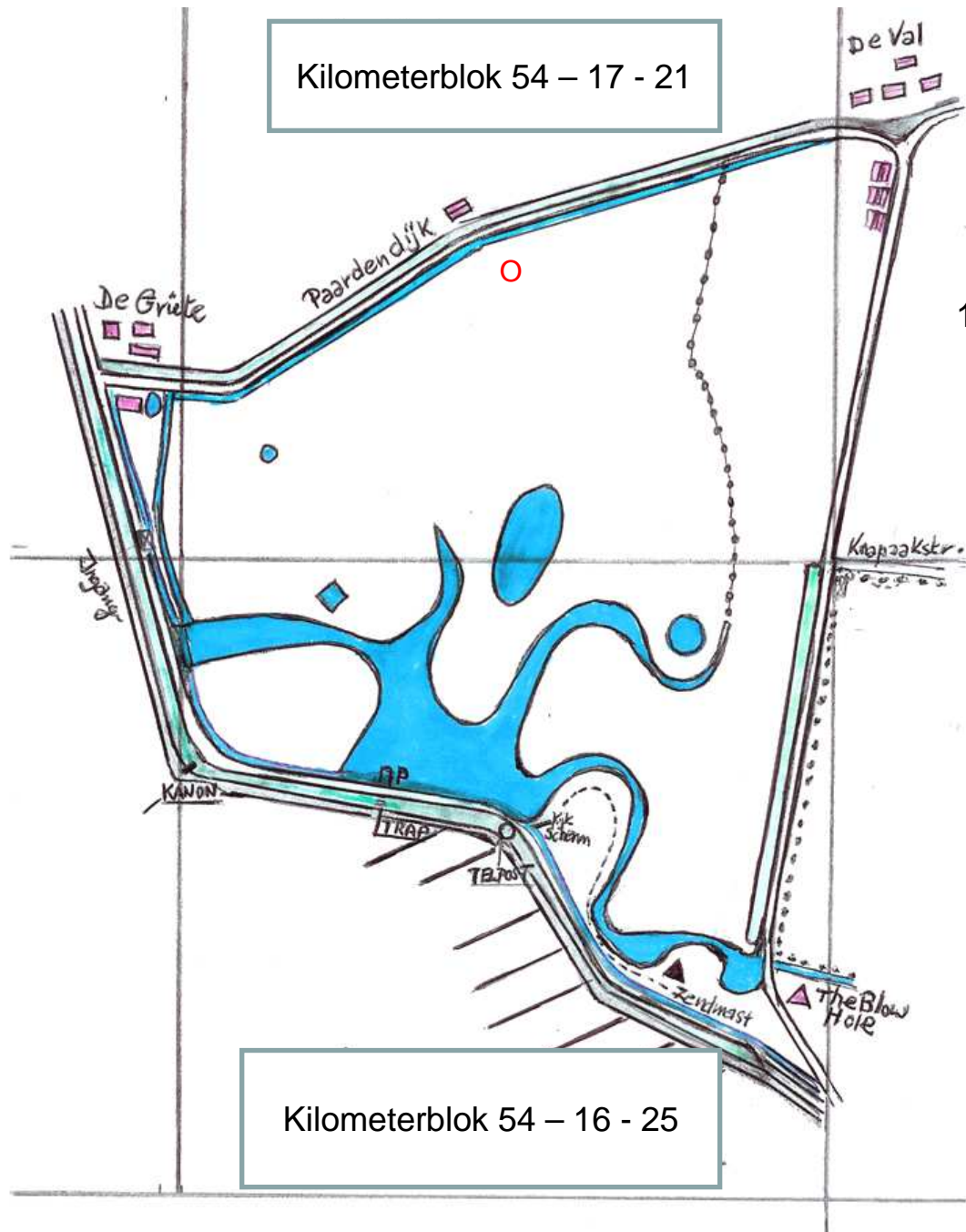
Tijdens 4^e ronde 8 juv. waargenomen.

Tijdens 5^e ronde 11 juv. waargenomen.

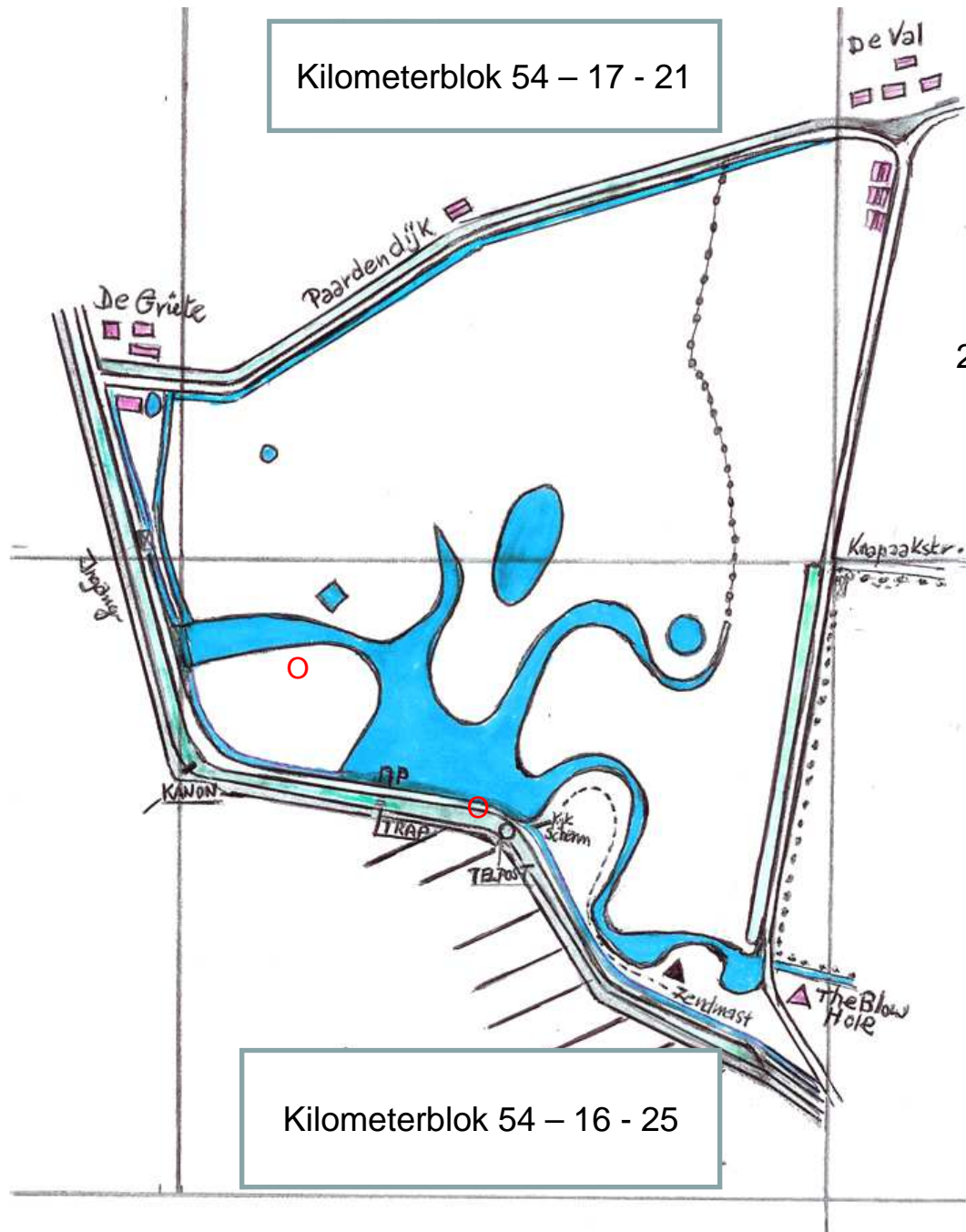
Canadese Gans (CGa)

2 Territoria

Heggenmus (HM)

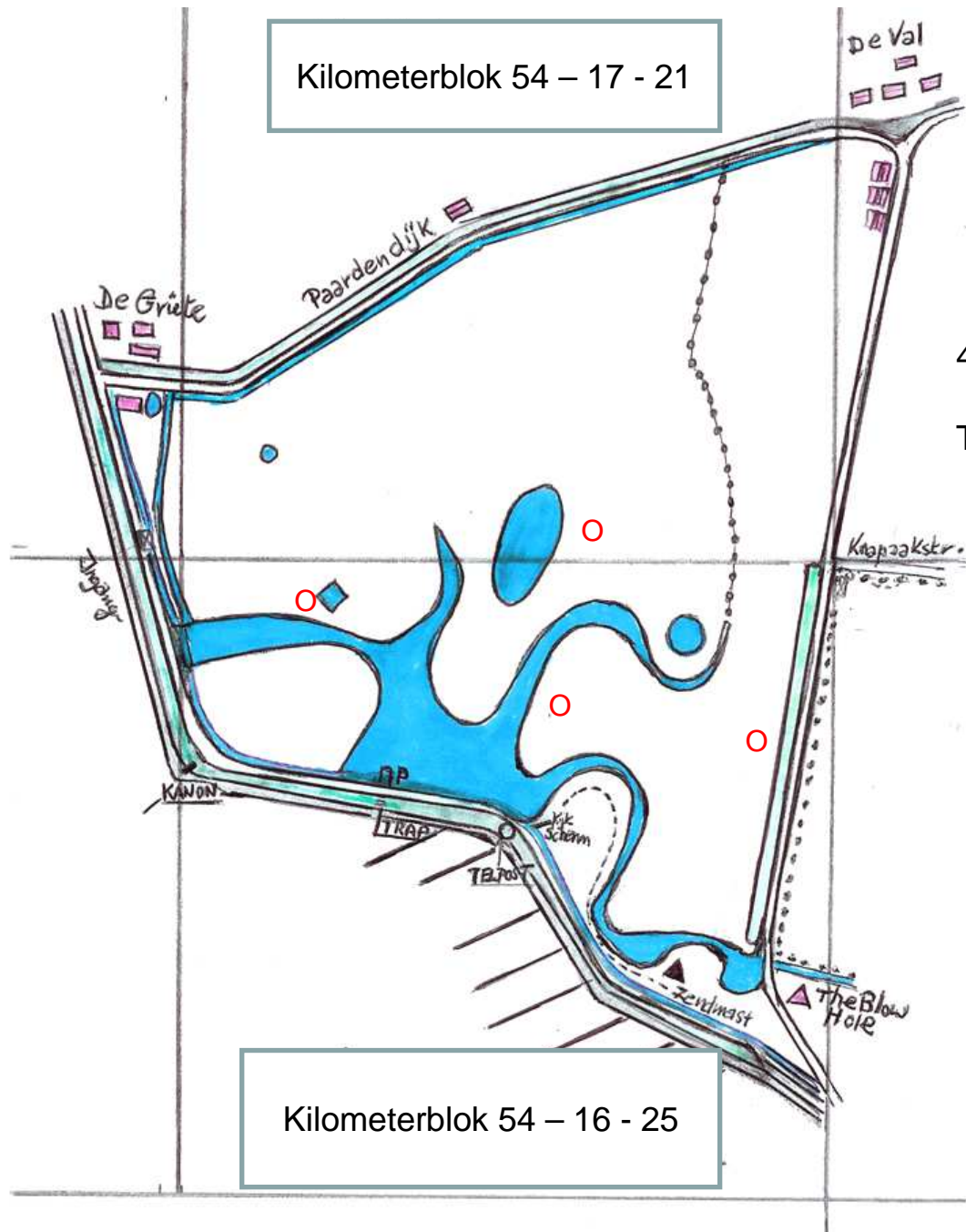
1 Territorium.

Waterhoen (WH)

2 Territoria

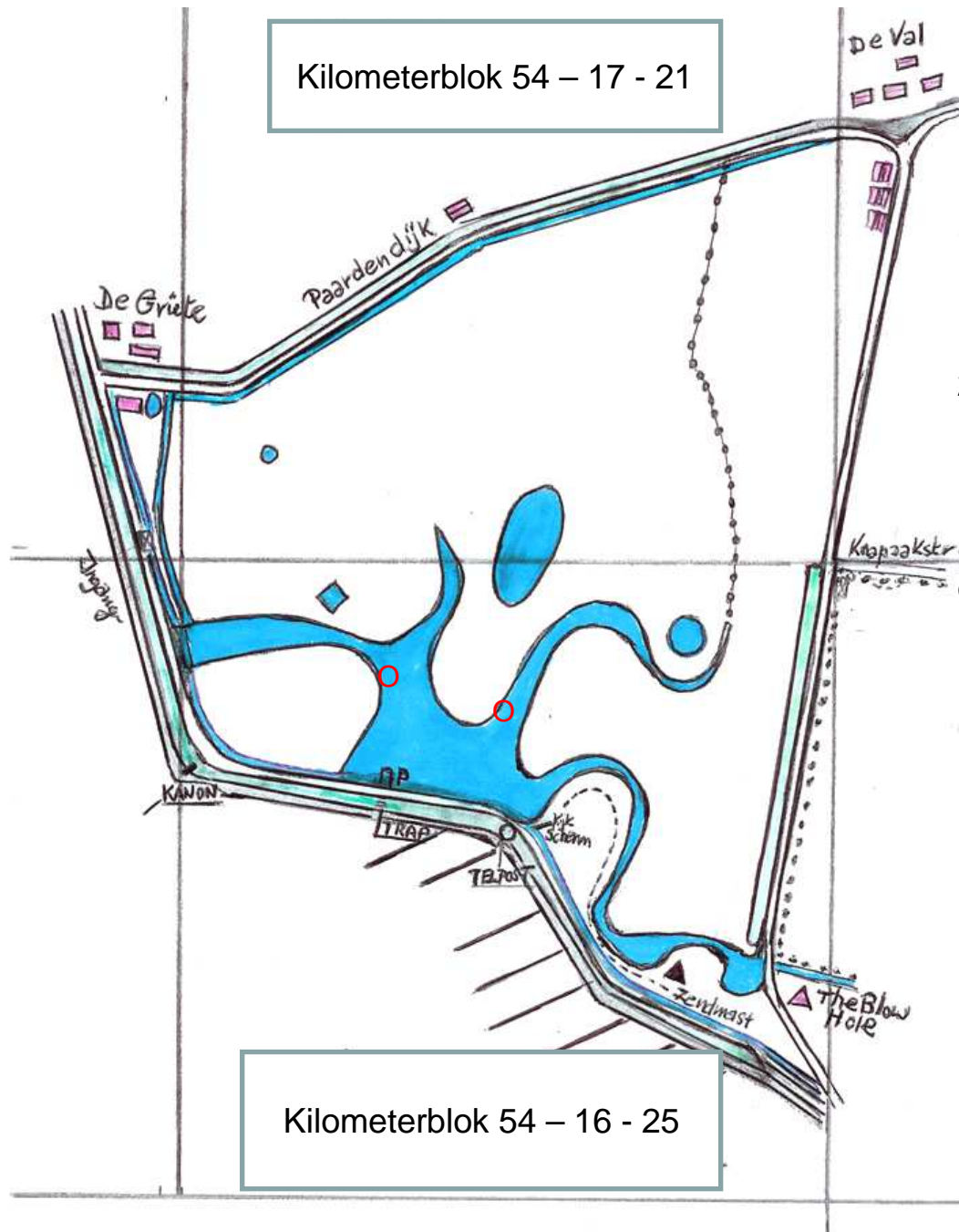

Meerkoet (MK)

4 Territoria

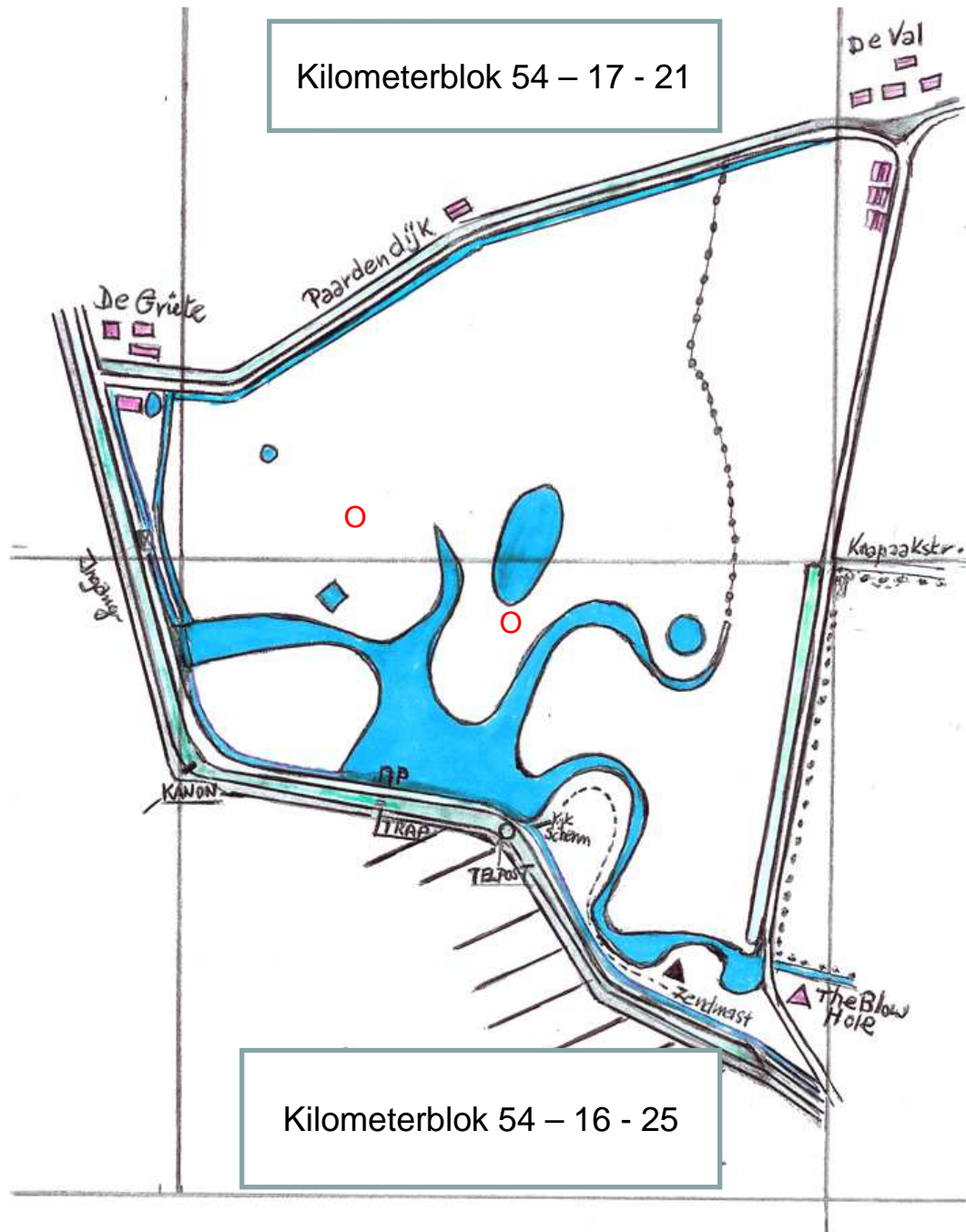
Tijdens 4^e ronde 2 juv. waargenomen.

Fuut (Fu)

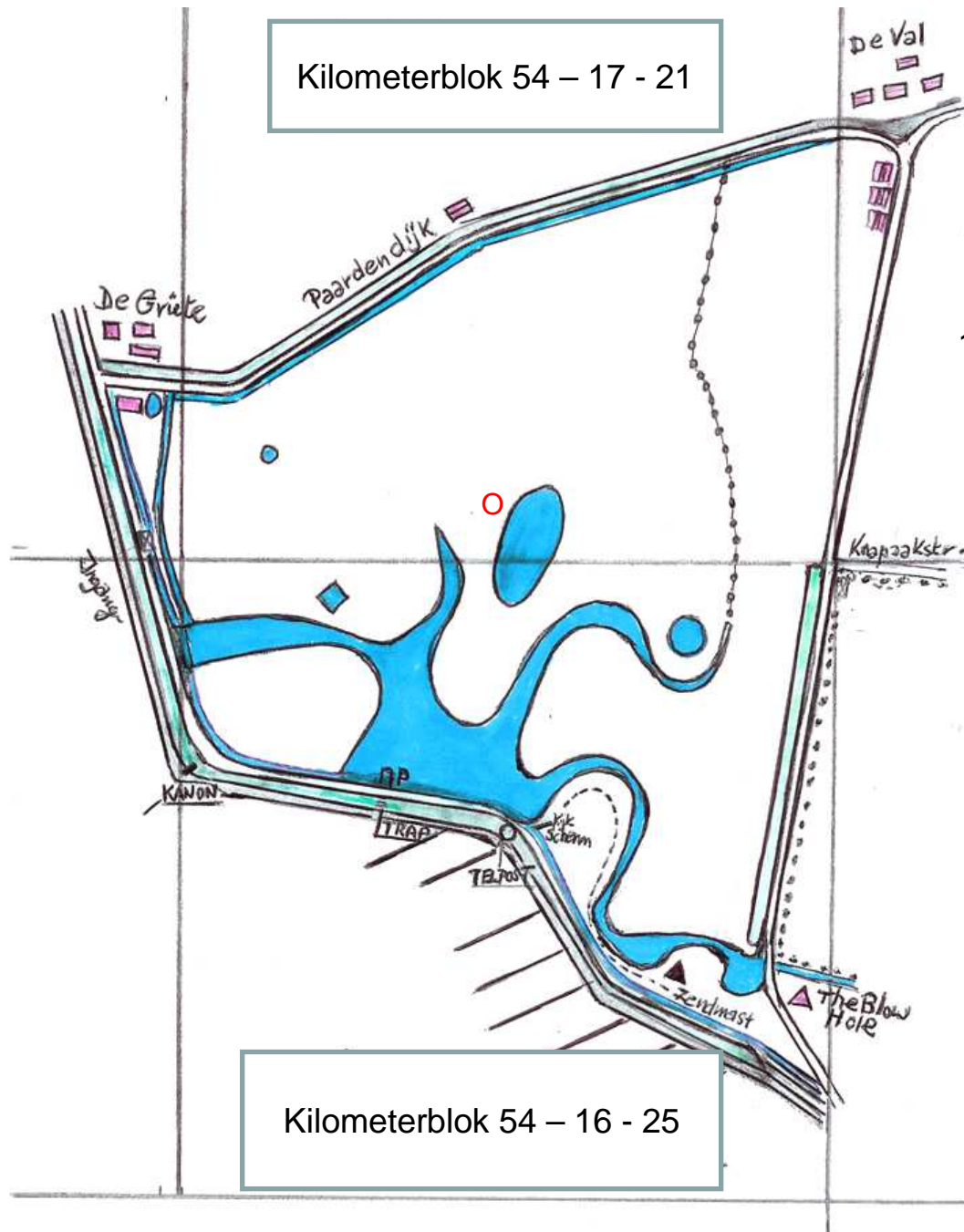
2 Territoria

Na de telperiode nog wel enkele keren juv. Futen in het gebied waargenomen, echter geen exacte aantallen te noemen.

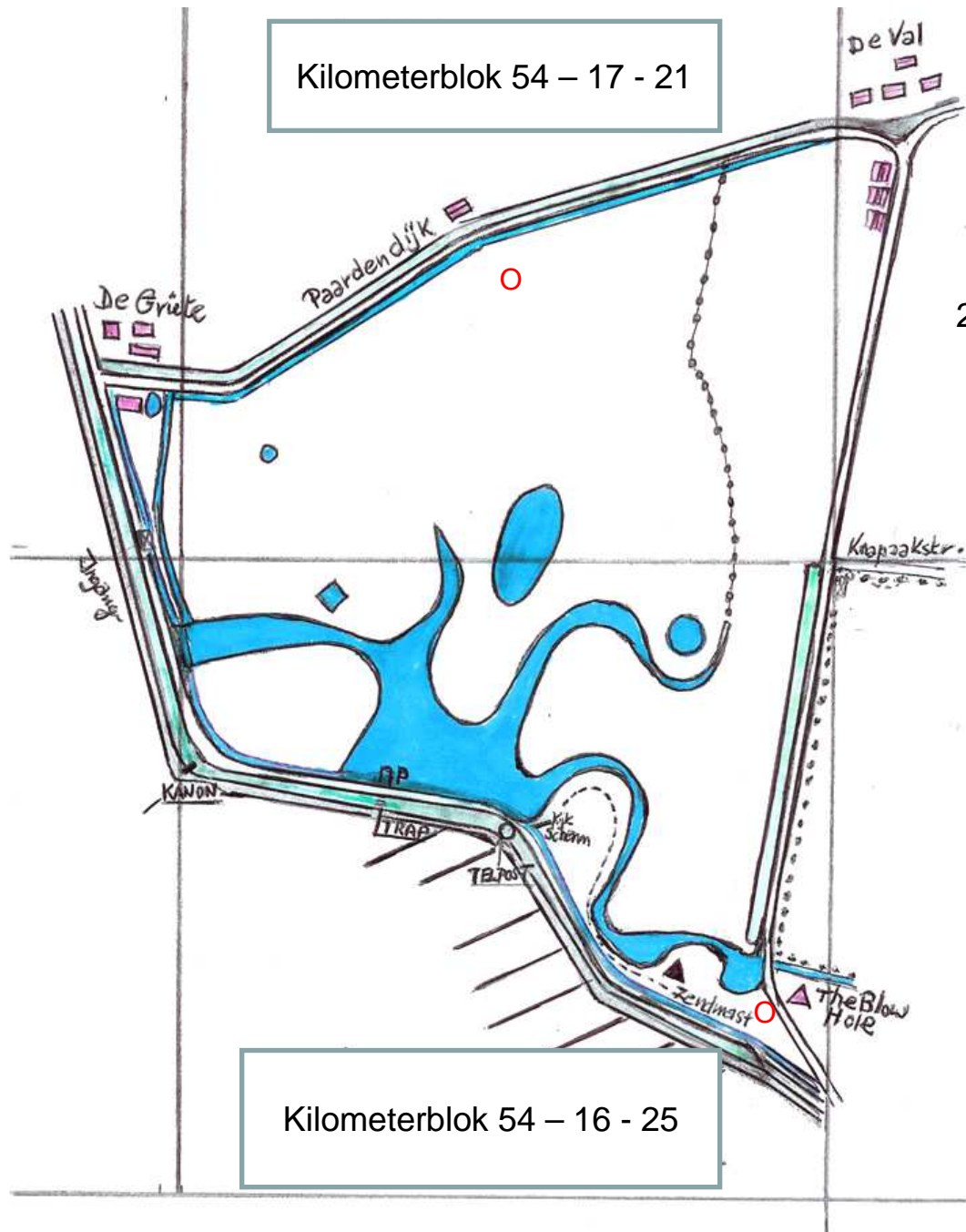
Kleine Plevier (KPI)

2 Territoria

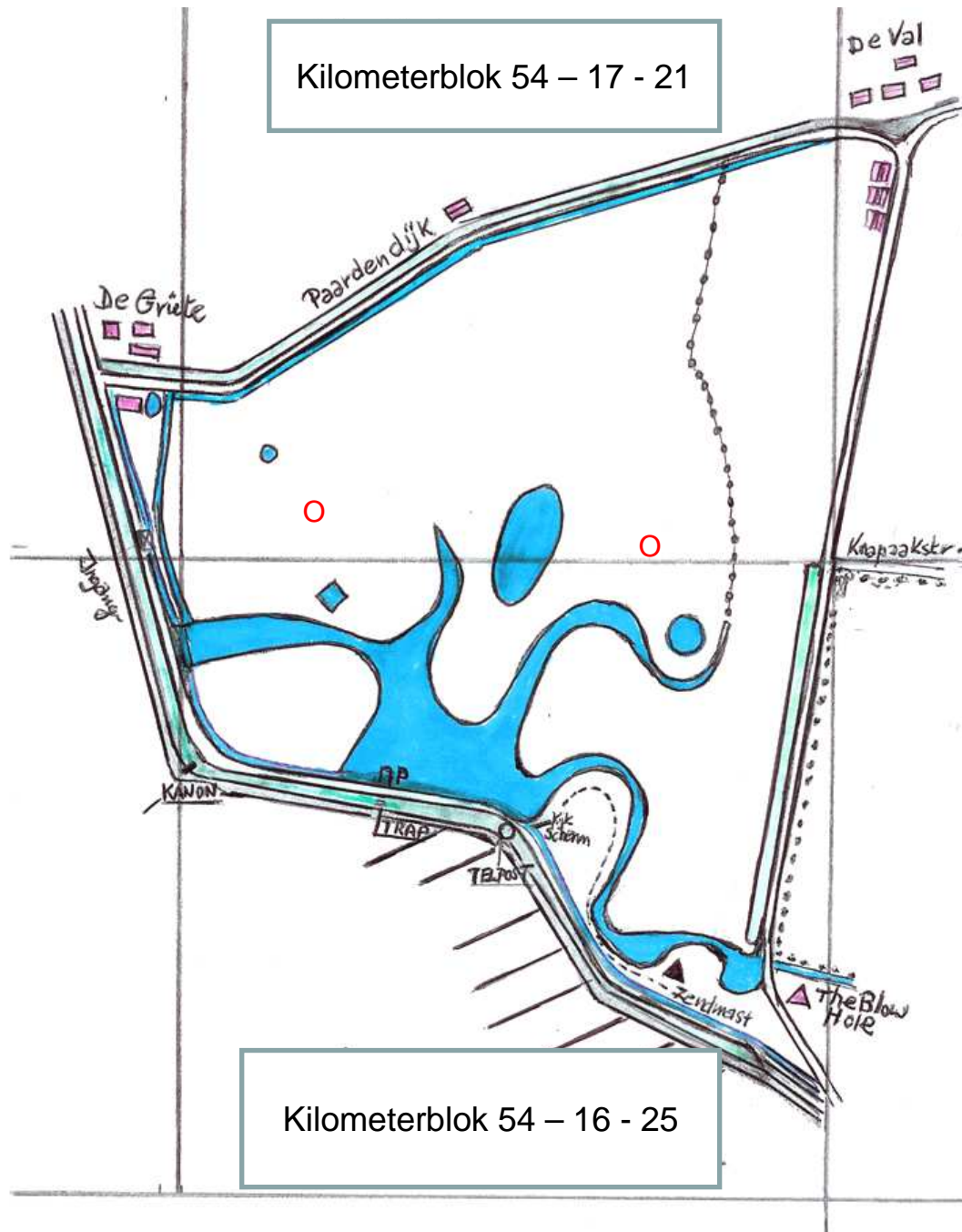
Bontbekplevier (BPI)
Rode lijst

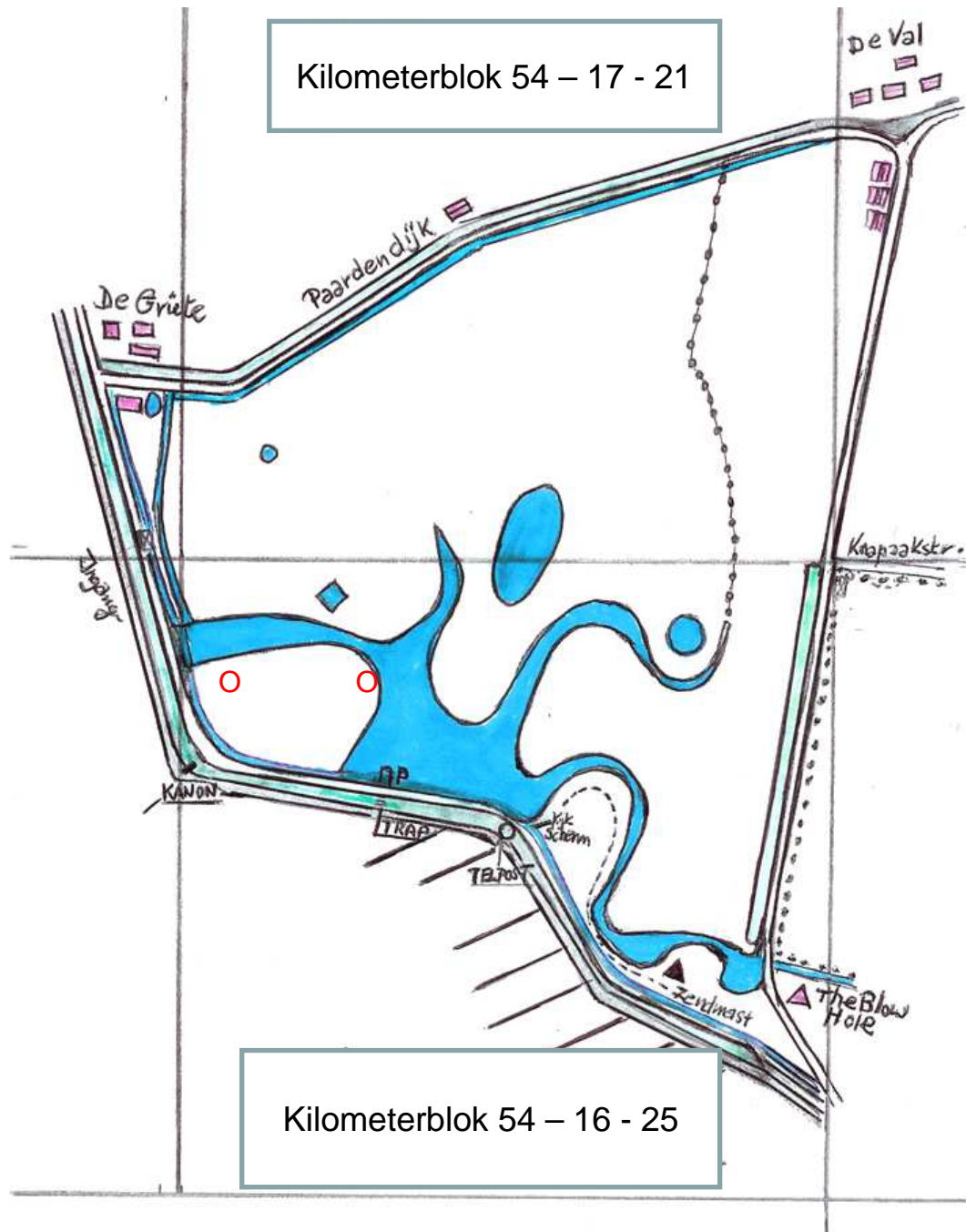
Grasmus (GM)

2 Territoria

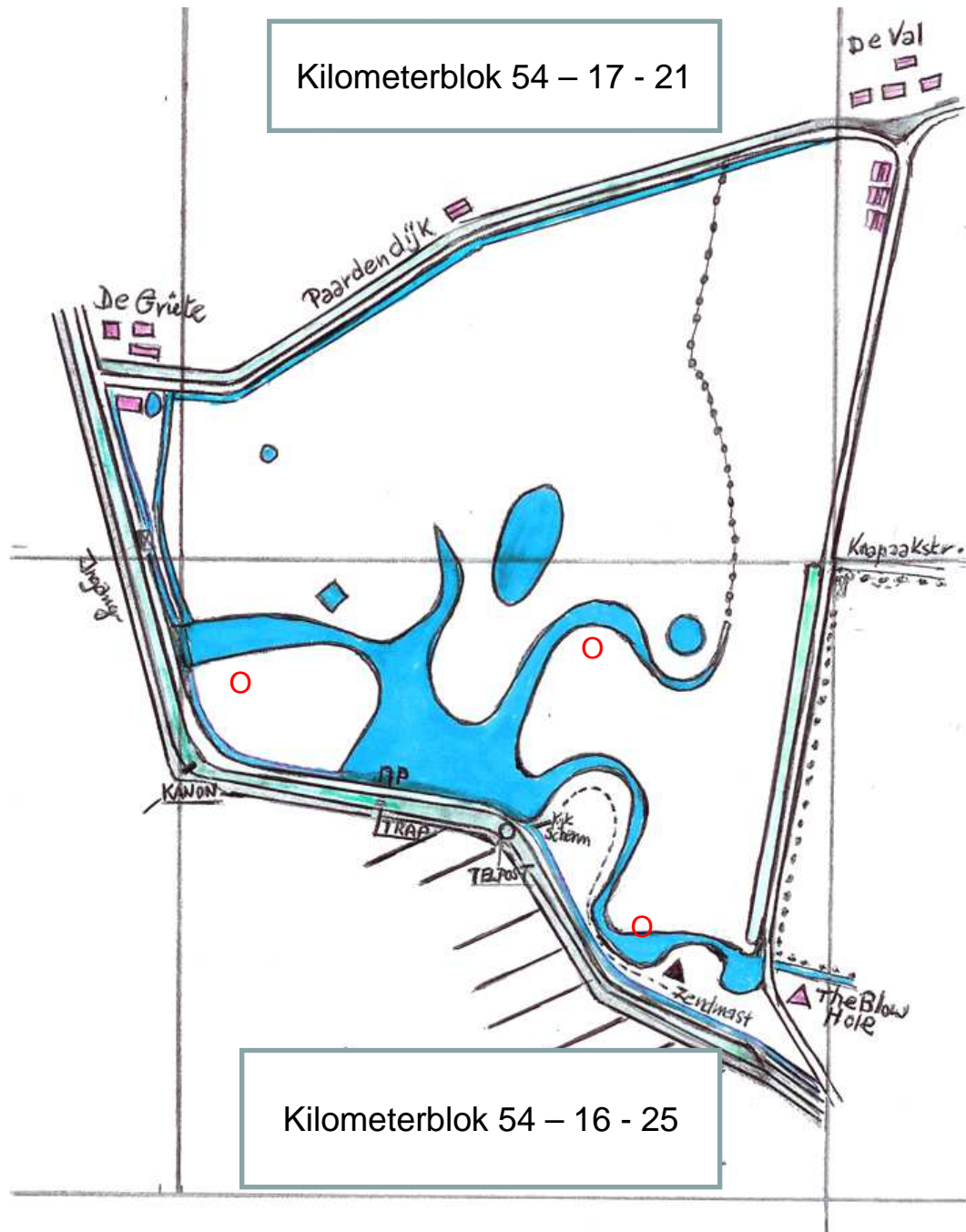
Witte Kwikstaart (WKw)

2 Territoria

Waterral (WR)

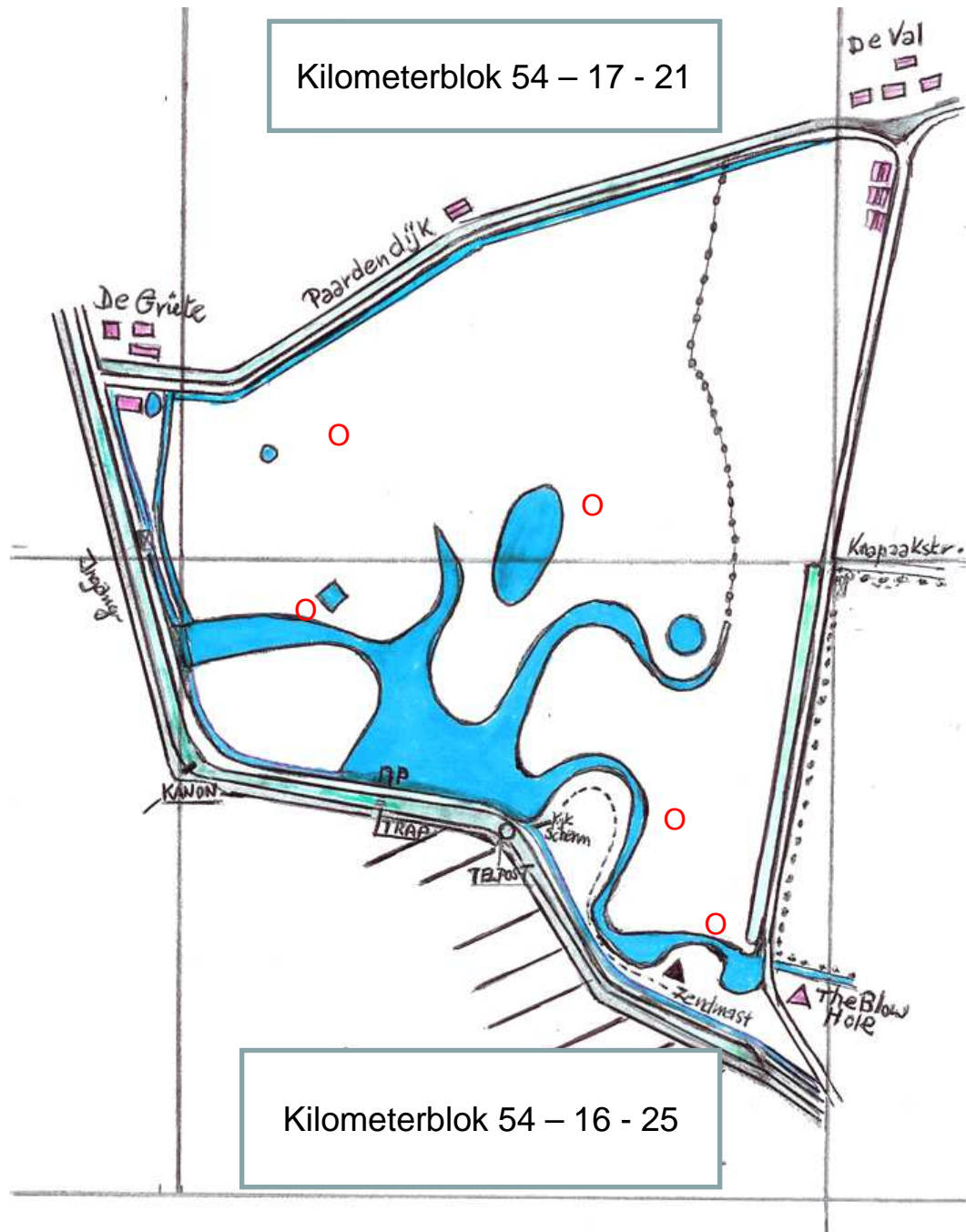
2 Territoria

Dodaars (DD)

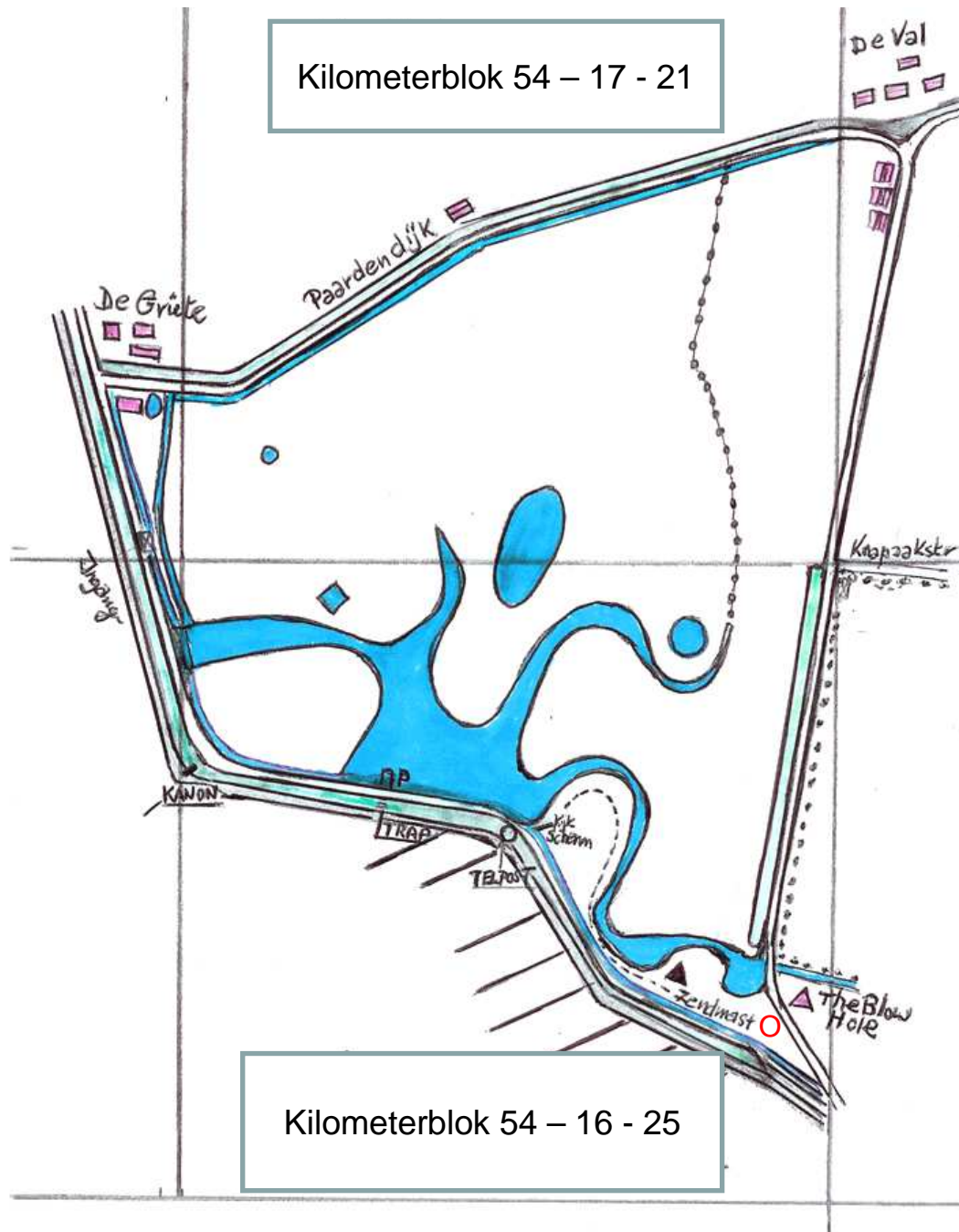
3 Territoria

Fazant (Fa)

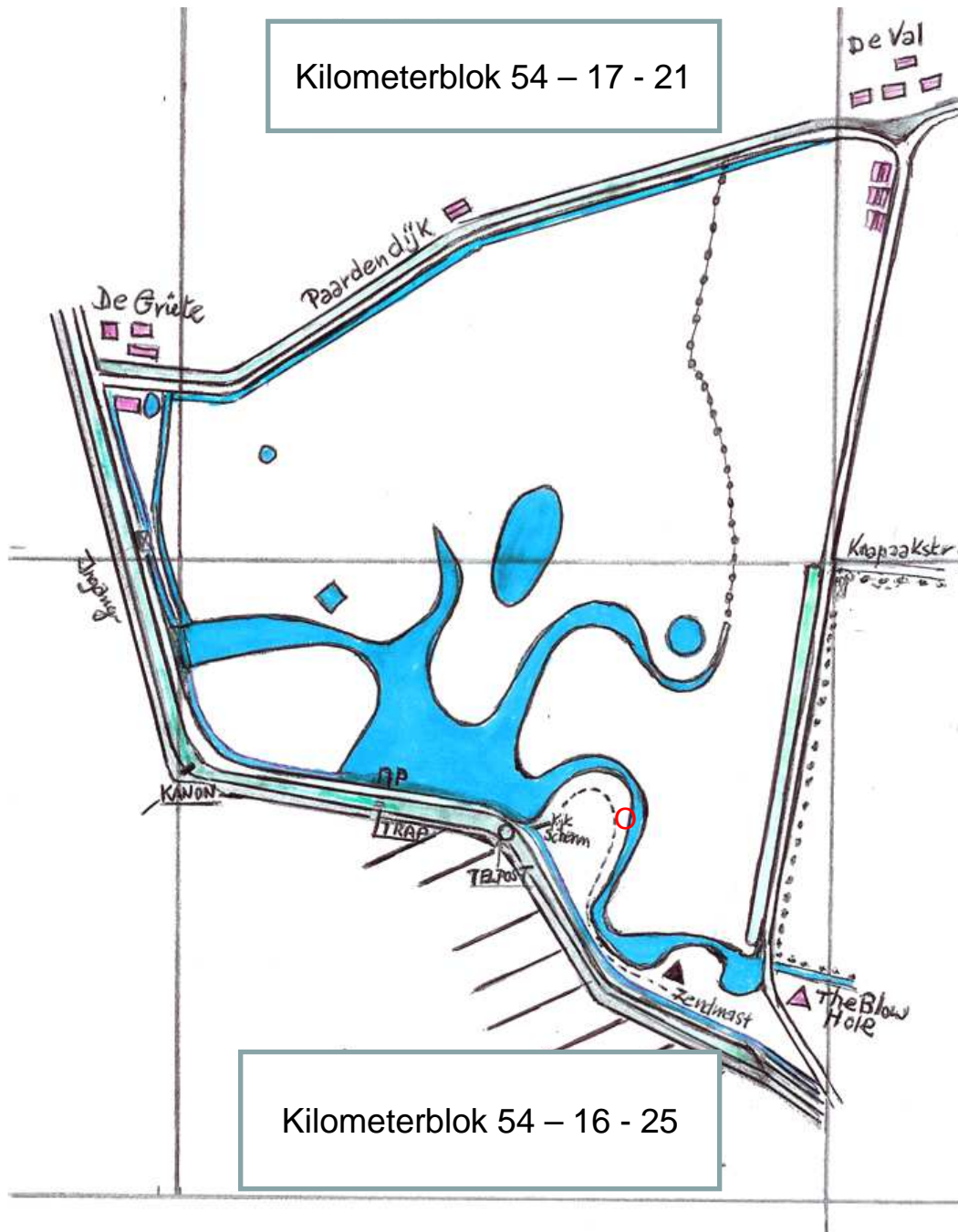
5 Territoria

Koekoek (Koe)
Rode lijst

1 Territorium

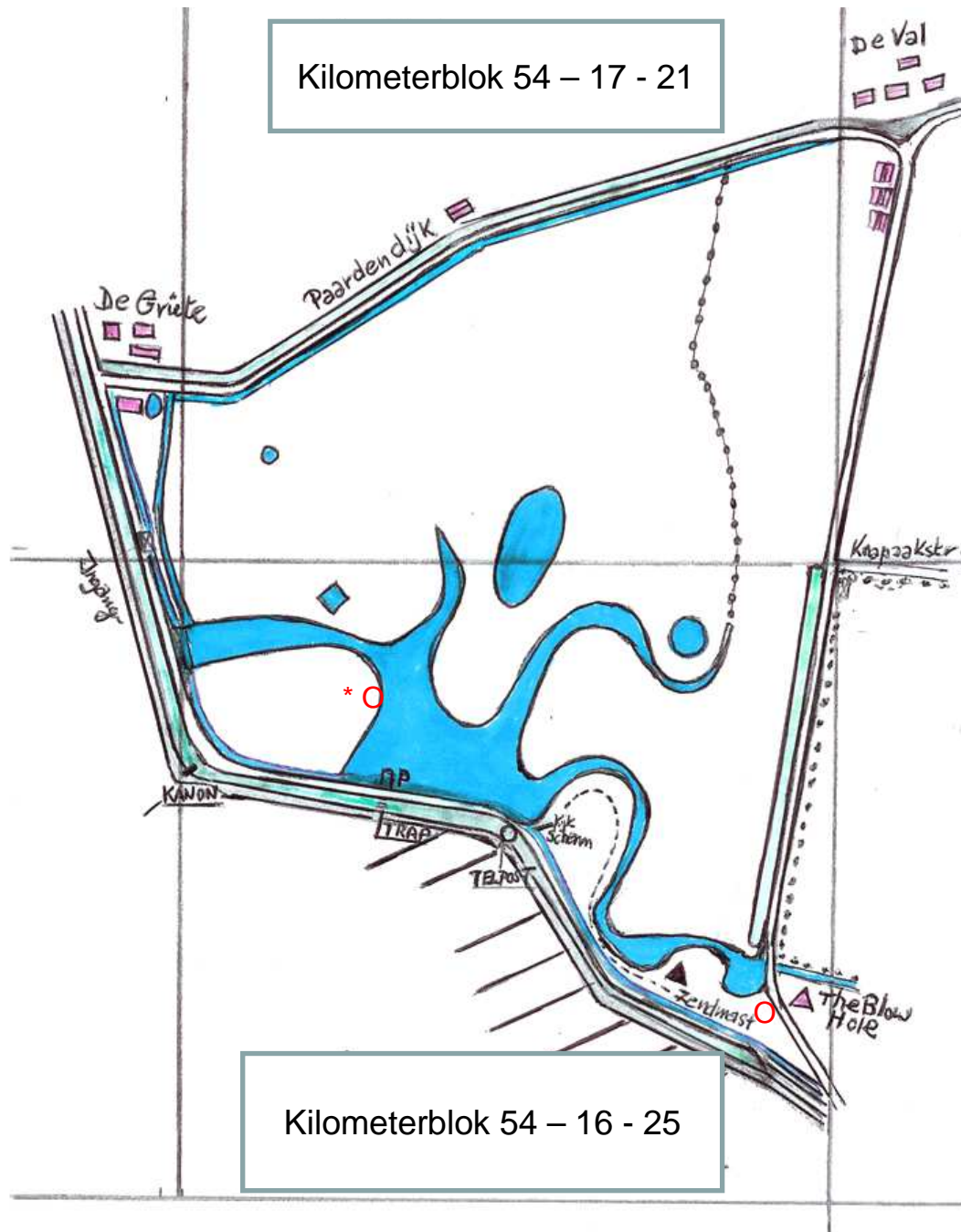
Locatie van Koekoek is aan de rand van het gebied, waar veel bomen staan.

Bruine Kiekendief (BrK)

1 Territorium

In tegenstelling tot voorgaande jaren, dit jaar geen broedresultaat vastgesteld.

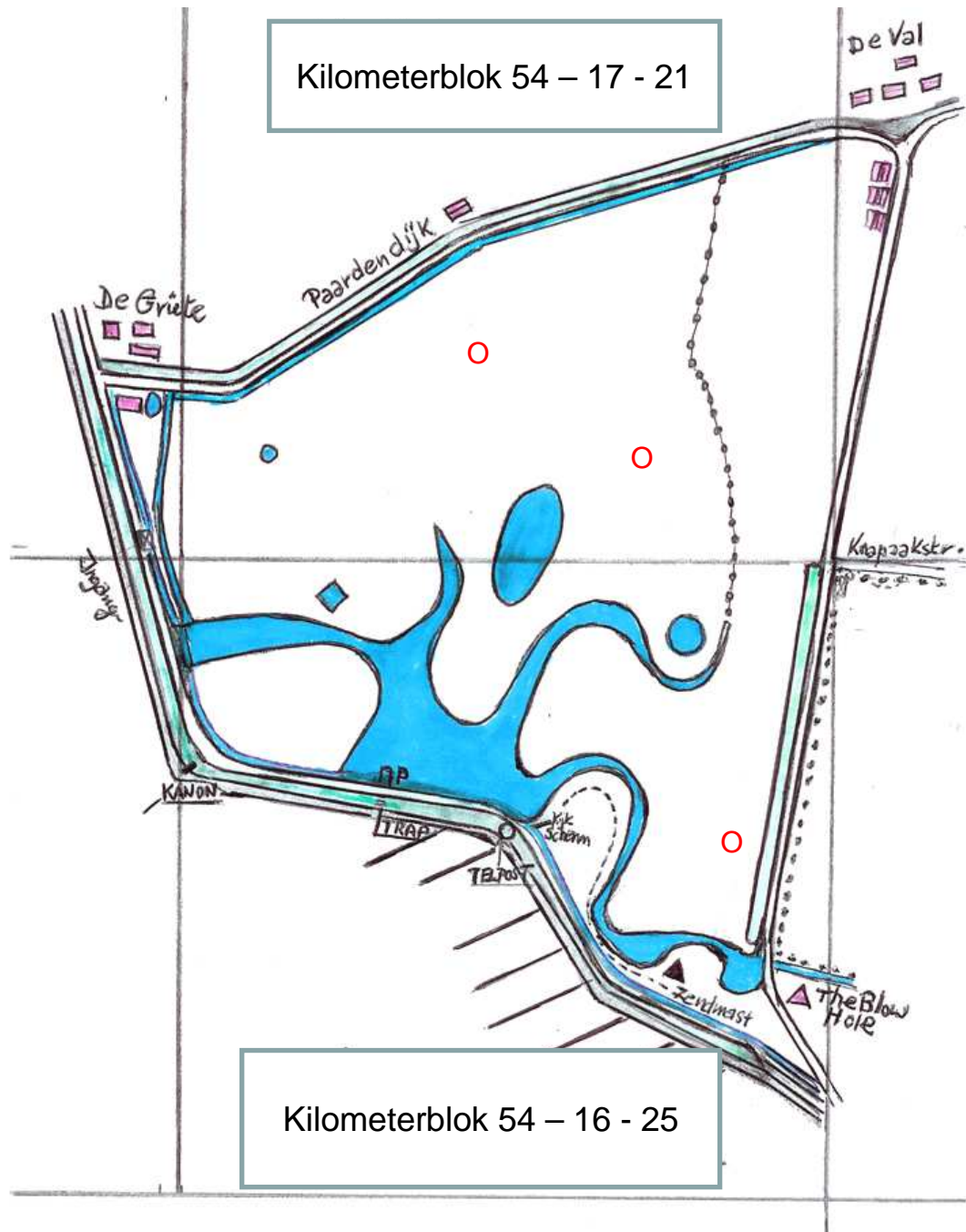

Houtduif (HD)

2 Territoria

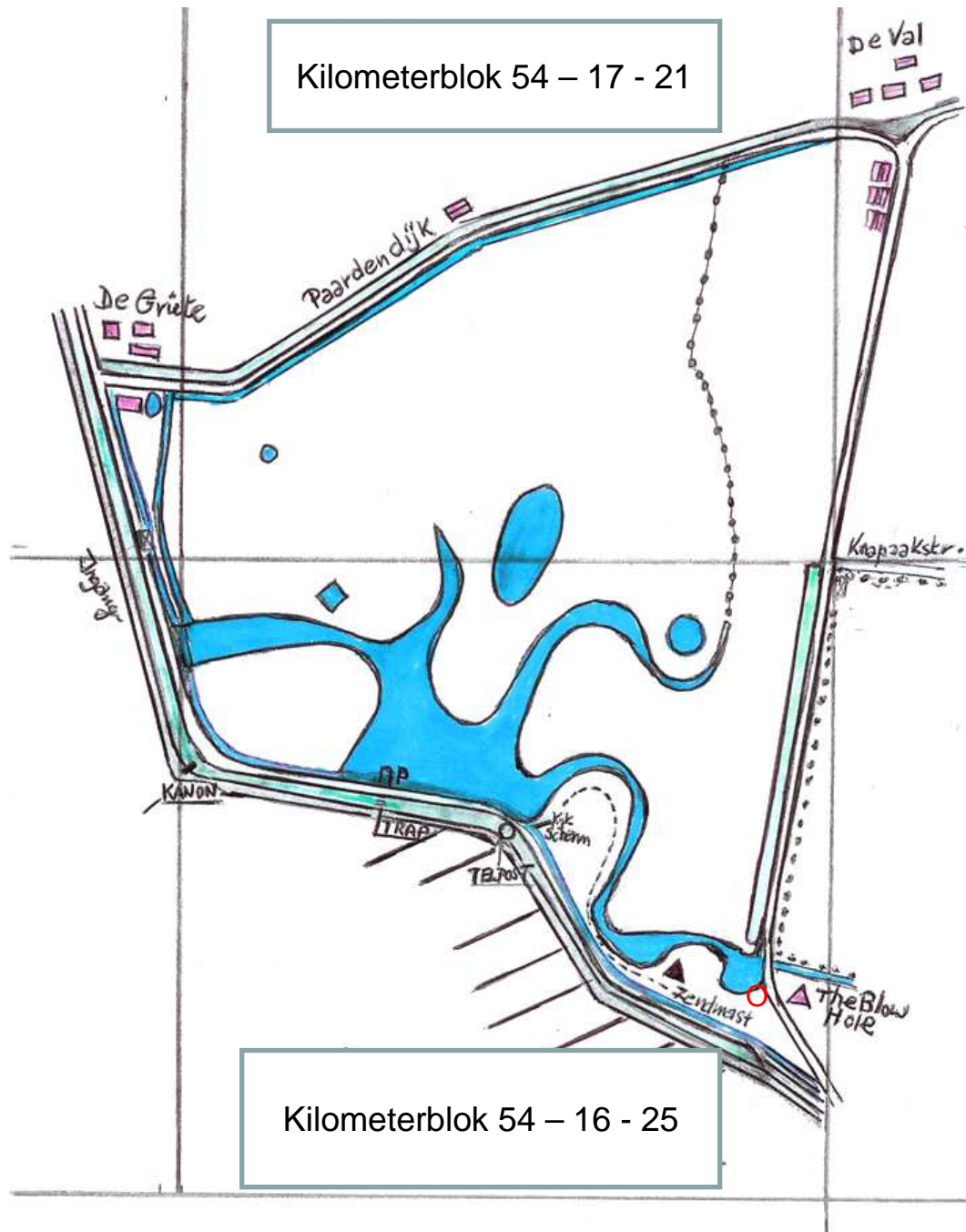
Broedpaar op de met een * aangegeven locatie is met een vrij grote zekerheid verdreven door Zwarte Kraai

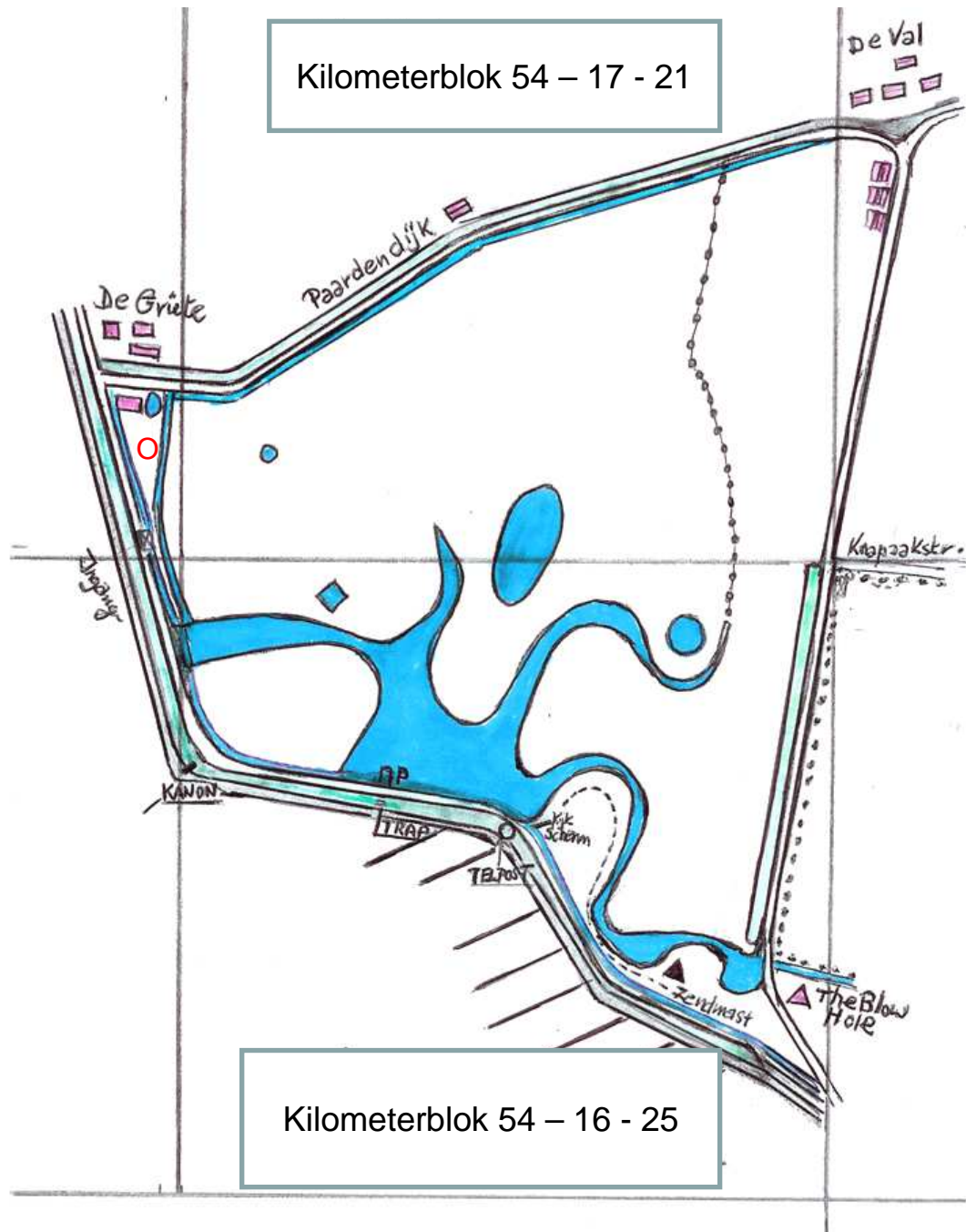
Kneu (Kn)
Rode lijst

3 Territoria

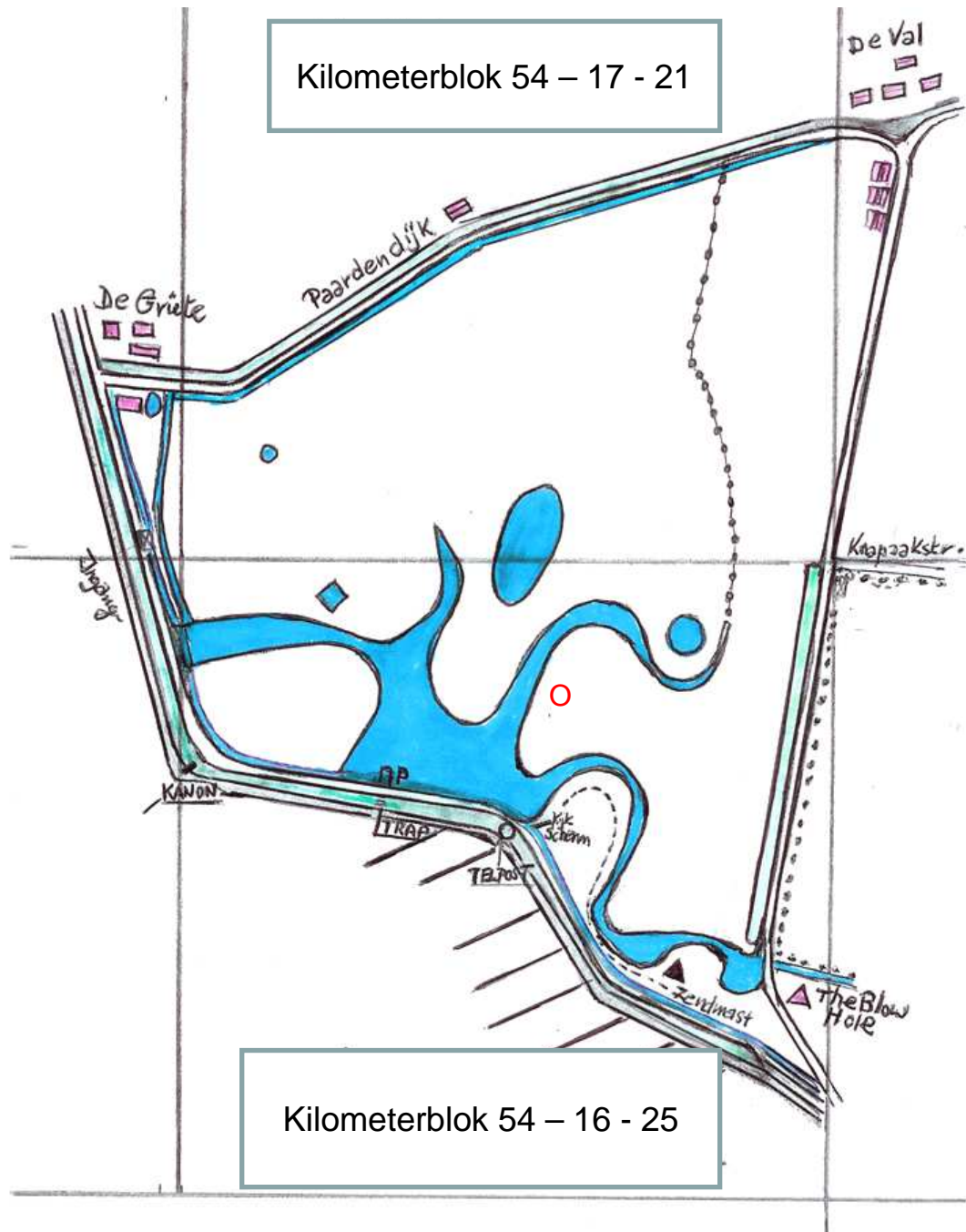
Krakeend (KrE)

1 Territorium

Patrijs (Pa)
 Rode lijst

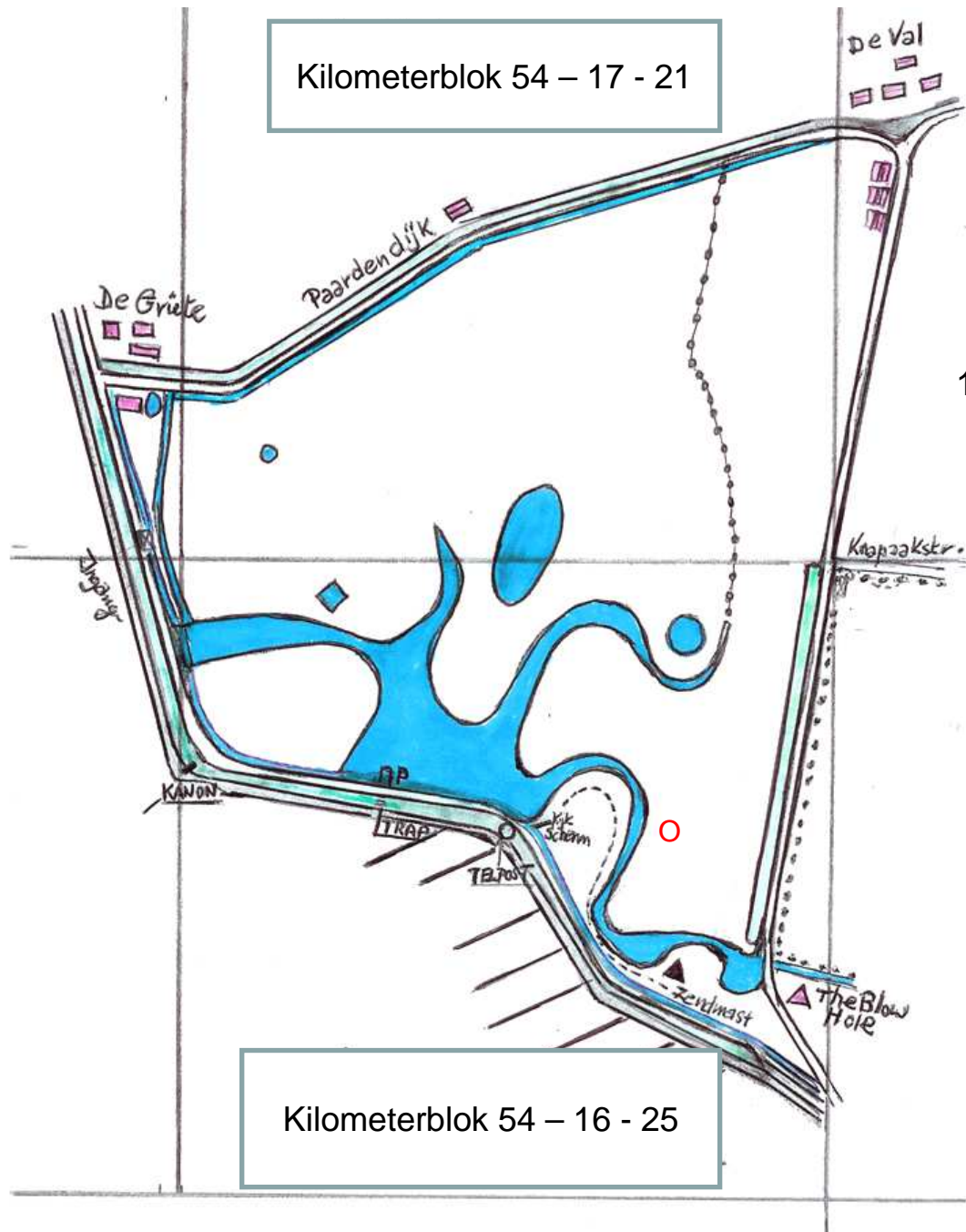
1 Territorium

Visdief (VD)
Rode lijst

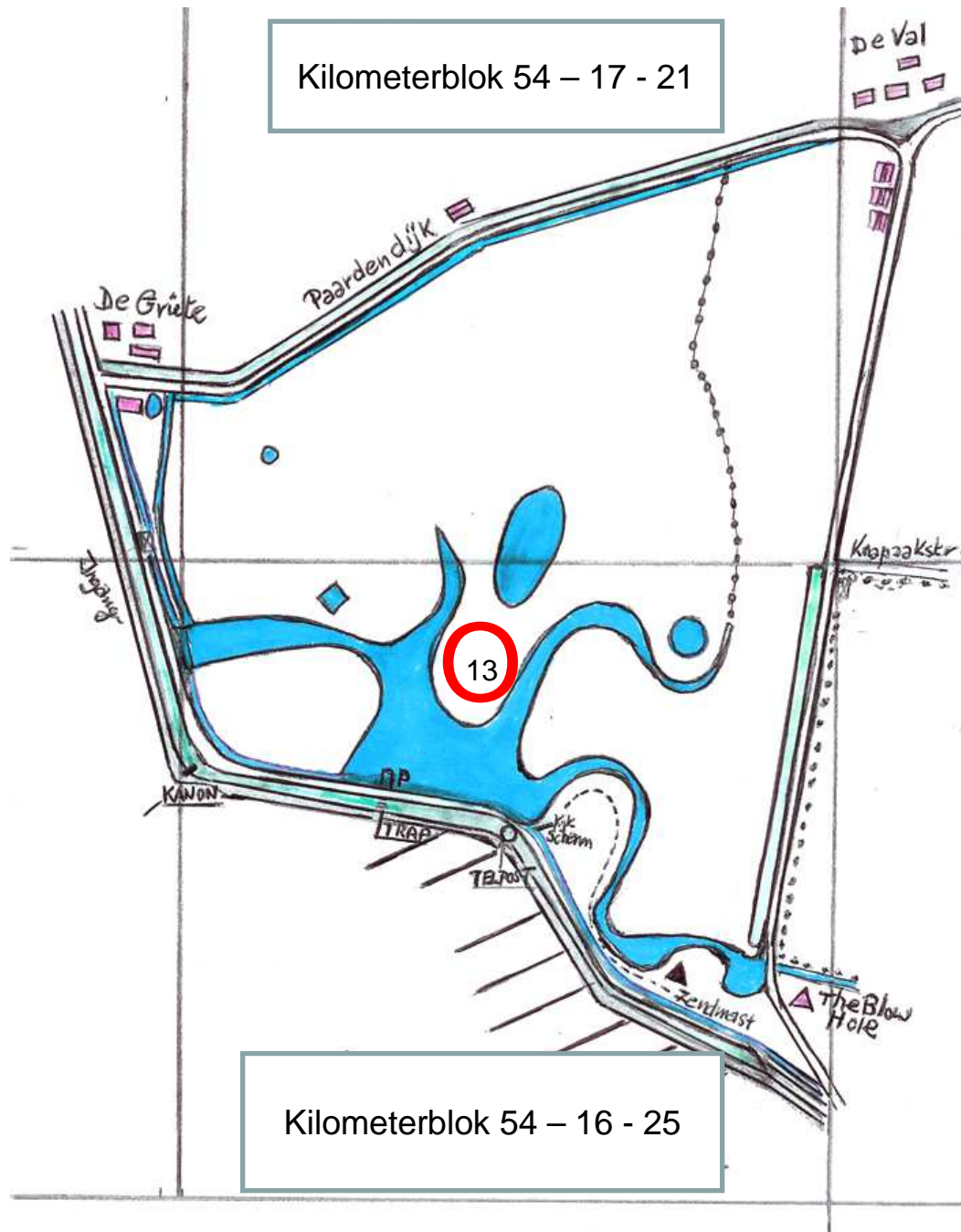
1 Territorium

Slobeend (SE)
Rode lijst

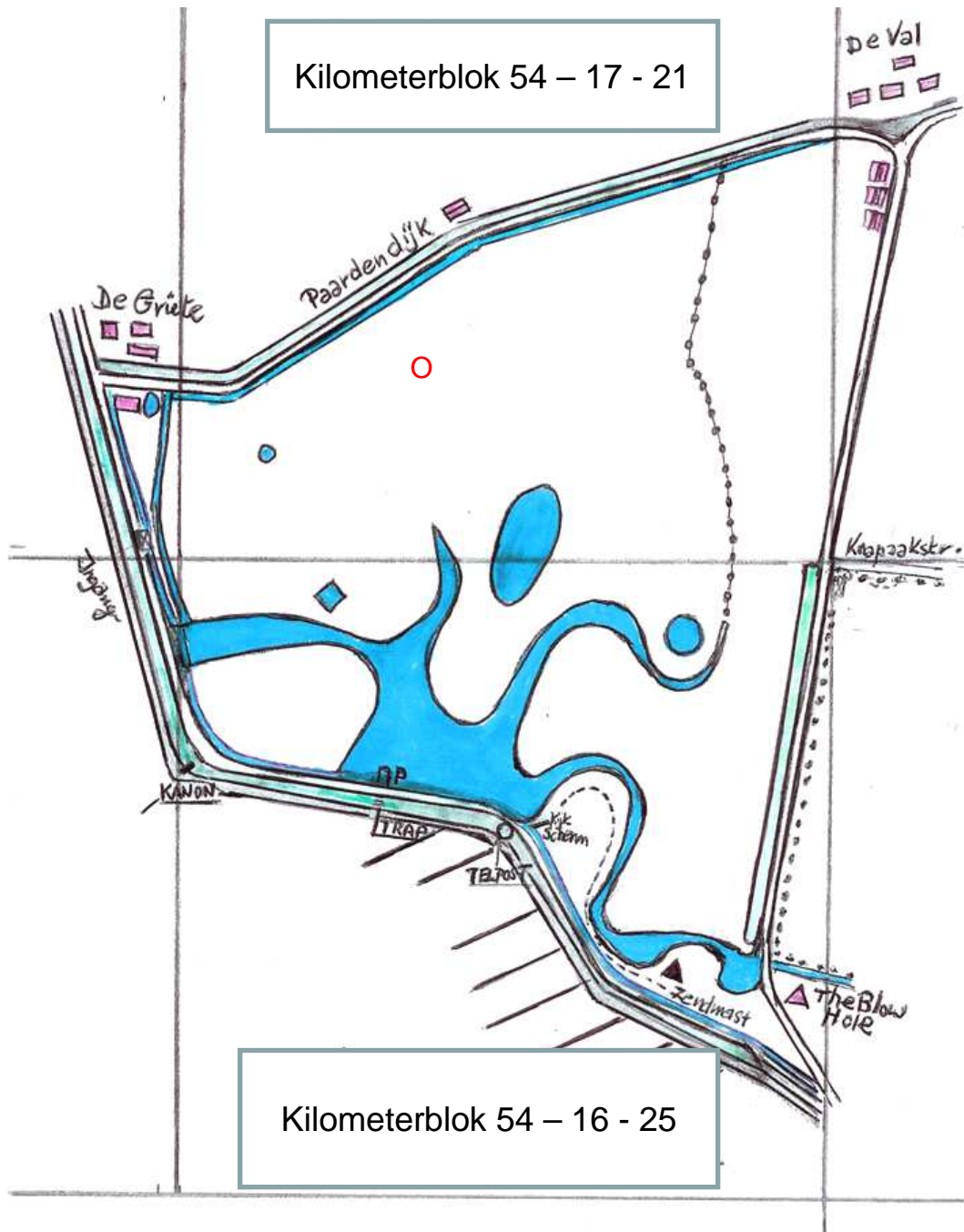

Kokmeeuw (KoM)

13 Territoria

Later zijn al deze territoria gepreedeerd door , zeer waarschijnlijk, de vos.
(In het gebied is een vossenburcht aanwezig)

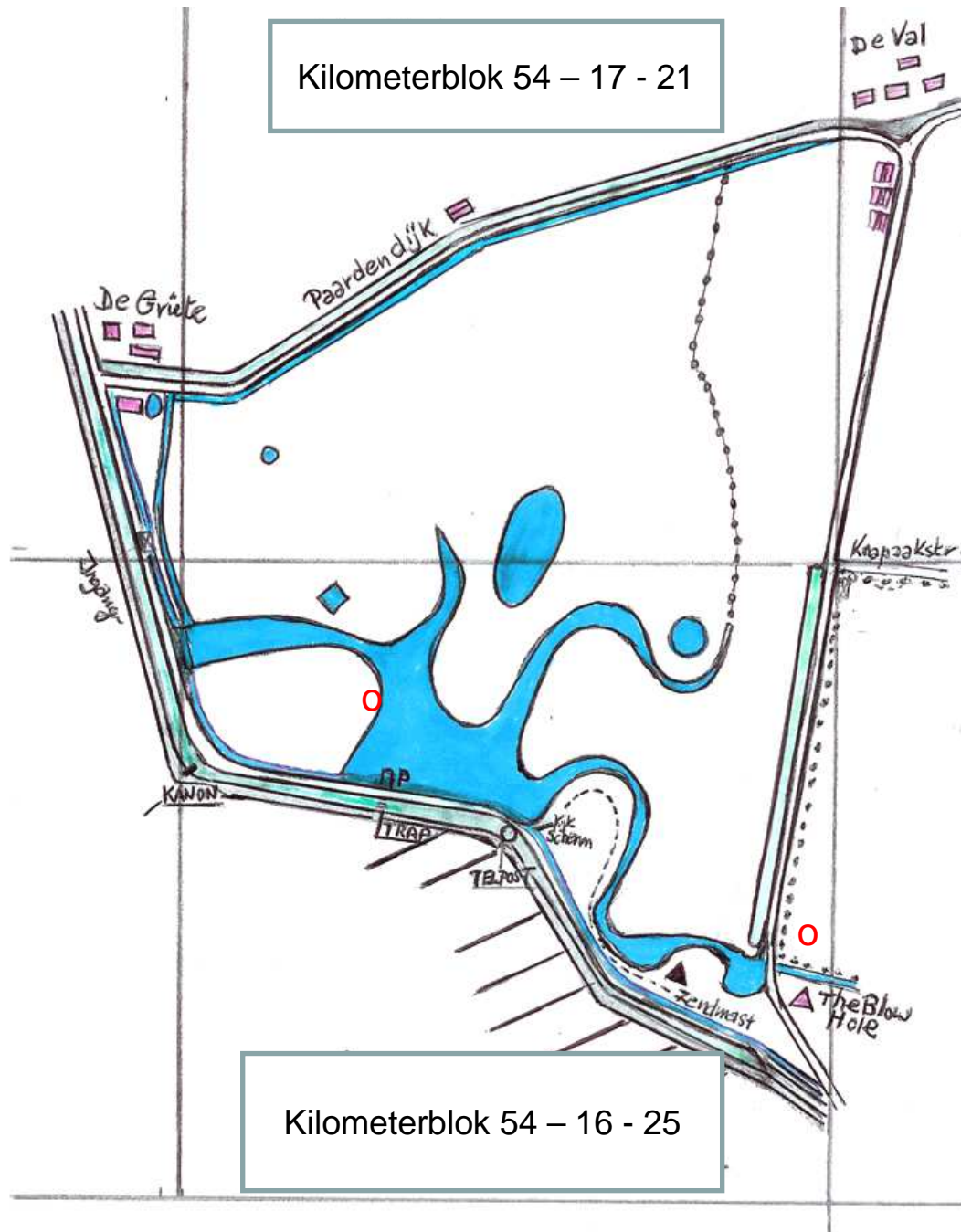

Kilometerblok 54 – 17 - 21

Merel (M)

1 Territorium

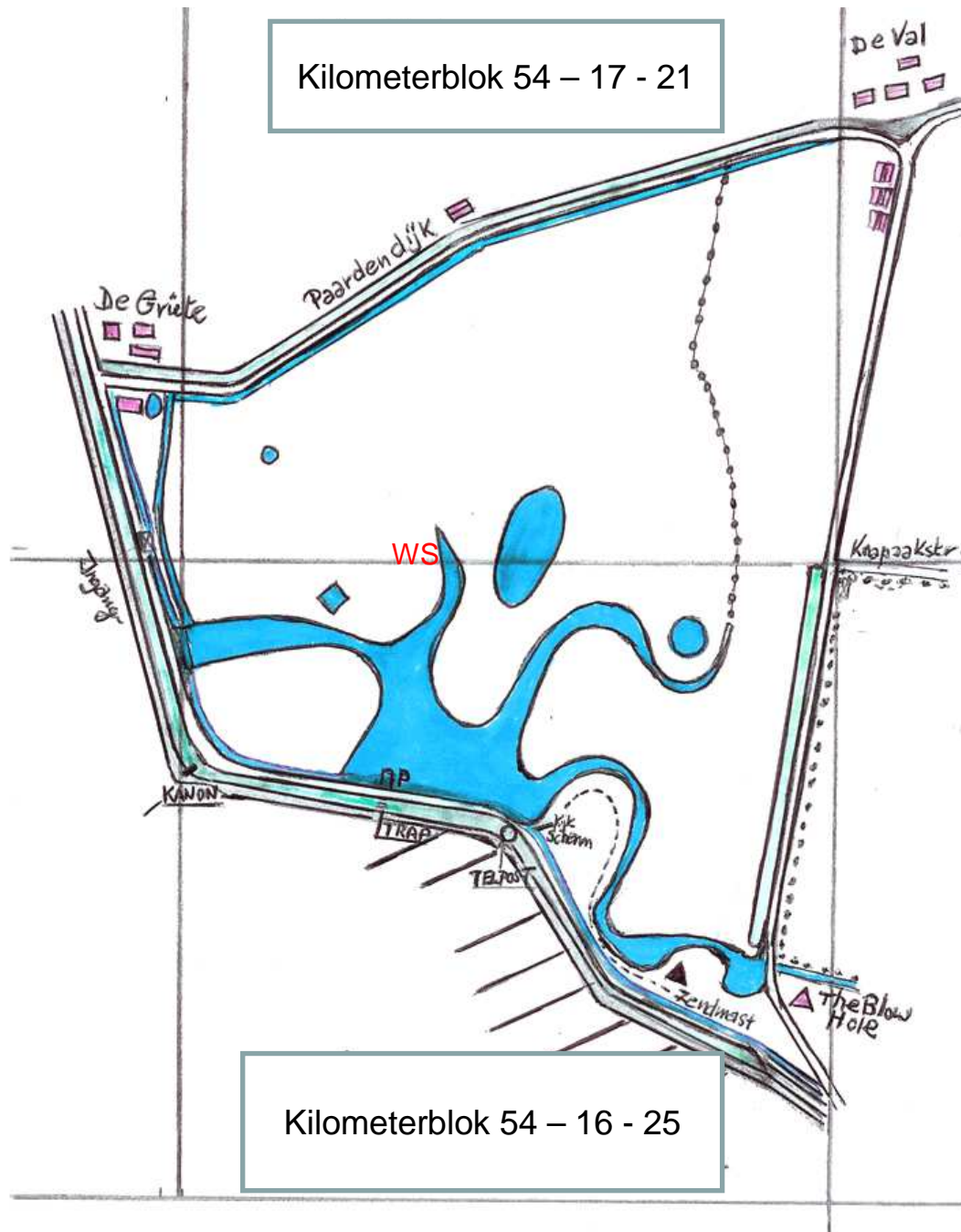
Kilometerblok 54 – 16 - 25

Zwarte kraai (ZKr)

2 Territoria

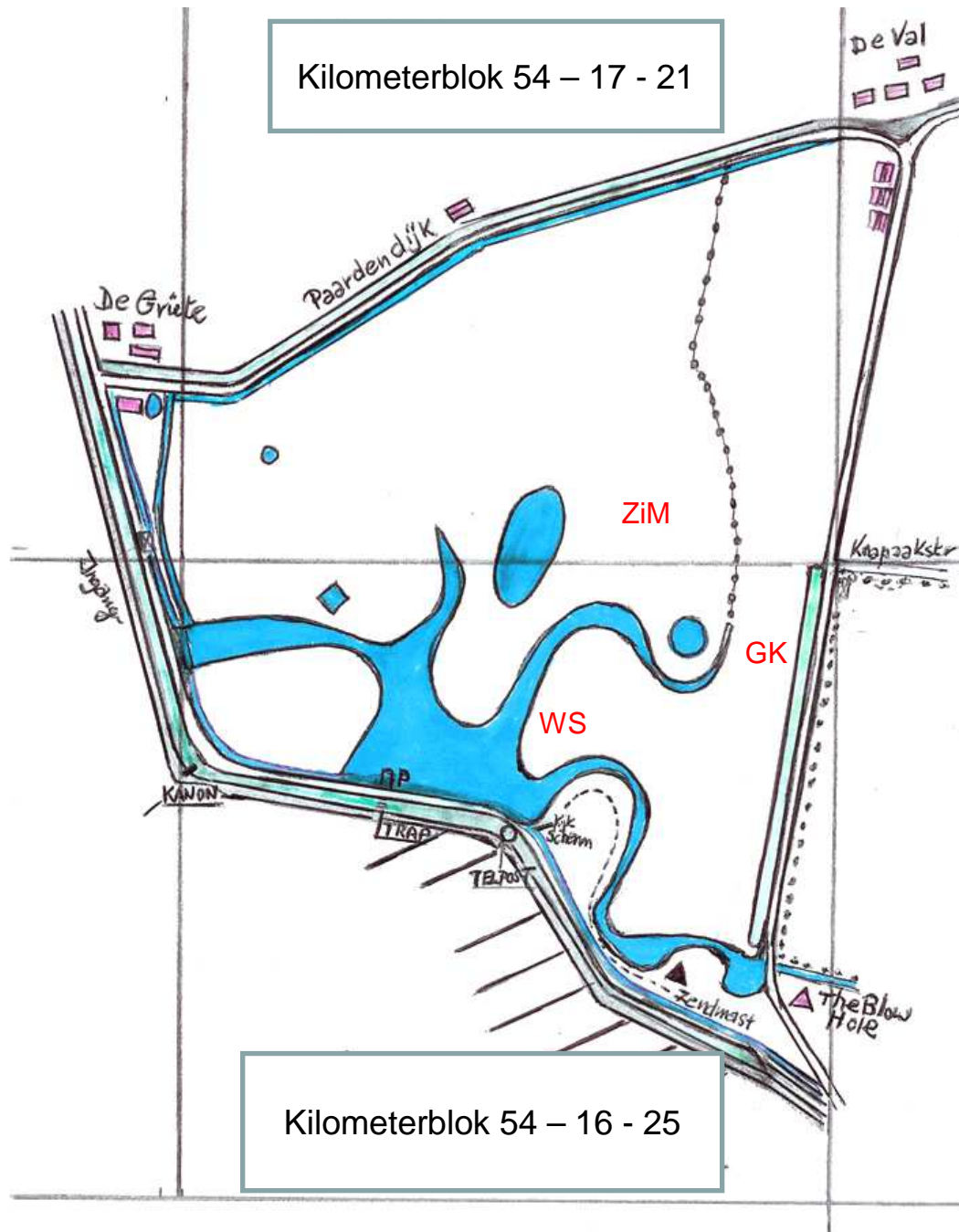
Waarvan er 1 (bij The Blow Hole) eigenlijk net buiten het gebied valt

Losse waarnemingen tijdens 1^e ronde
13 – 03 - 2008

WS = Watersnip (Rode lijst)

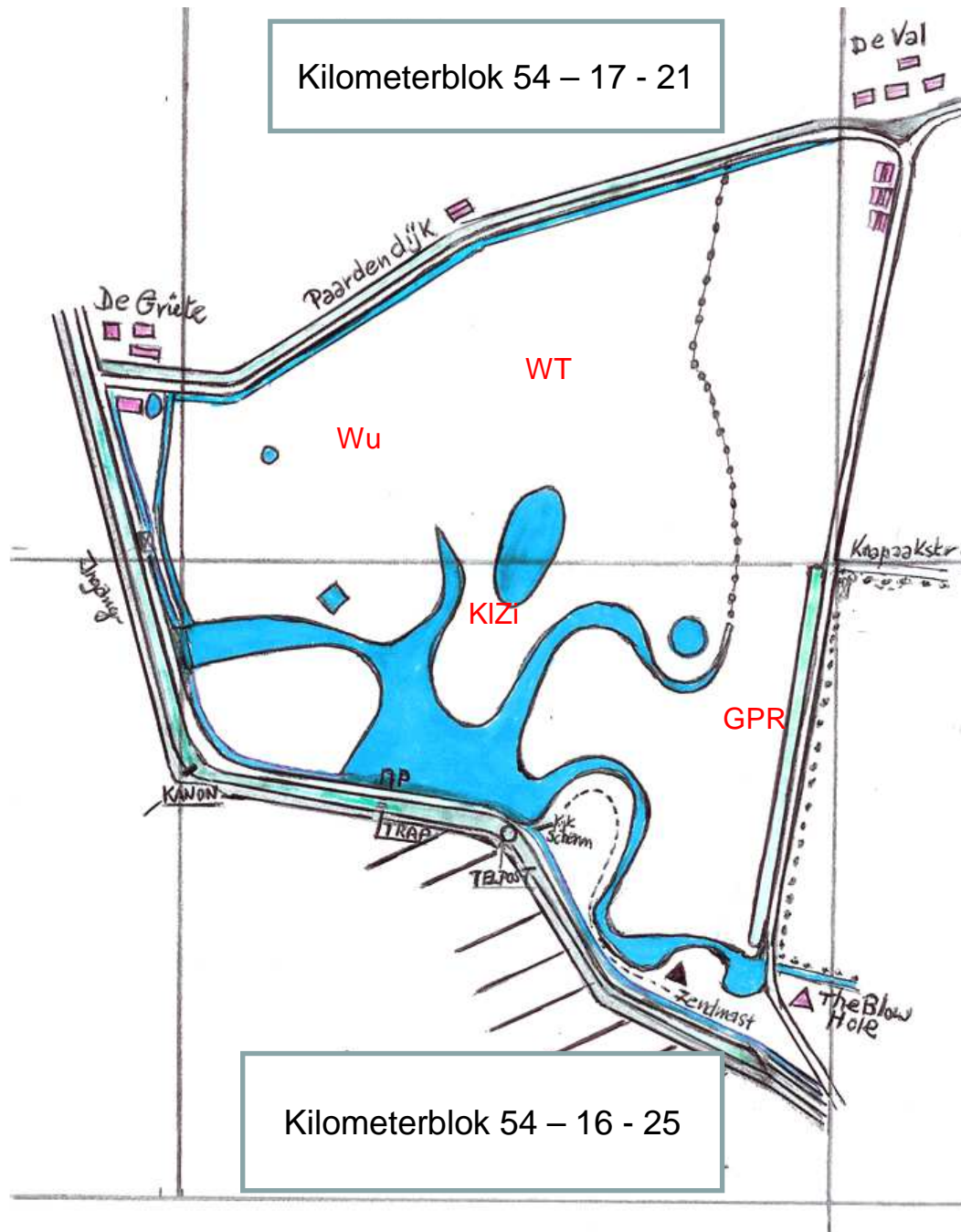
Losse waarnemingen tijdens 2^e ronde
06 – 04 - 2008

ZiM = Zilvermeeuw

GK = Grote Karekiet (Rode lijst)

WS = Watersnip (Rode lijst)

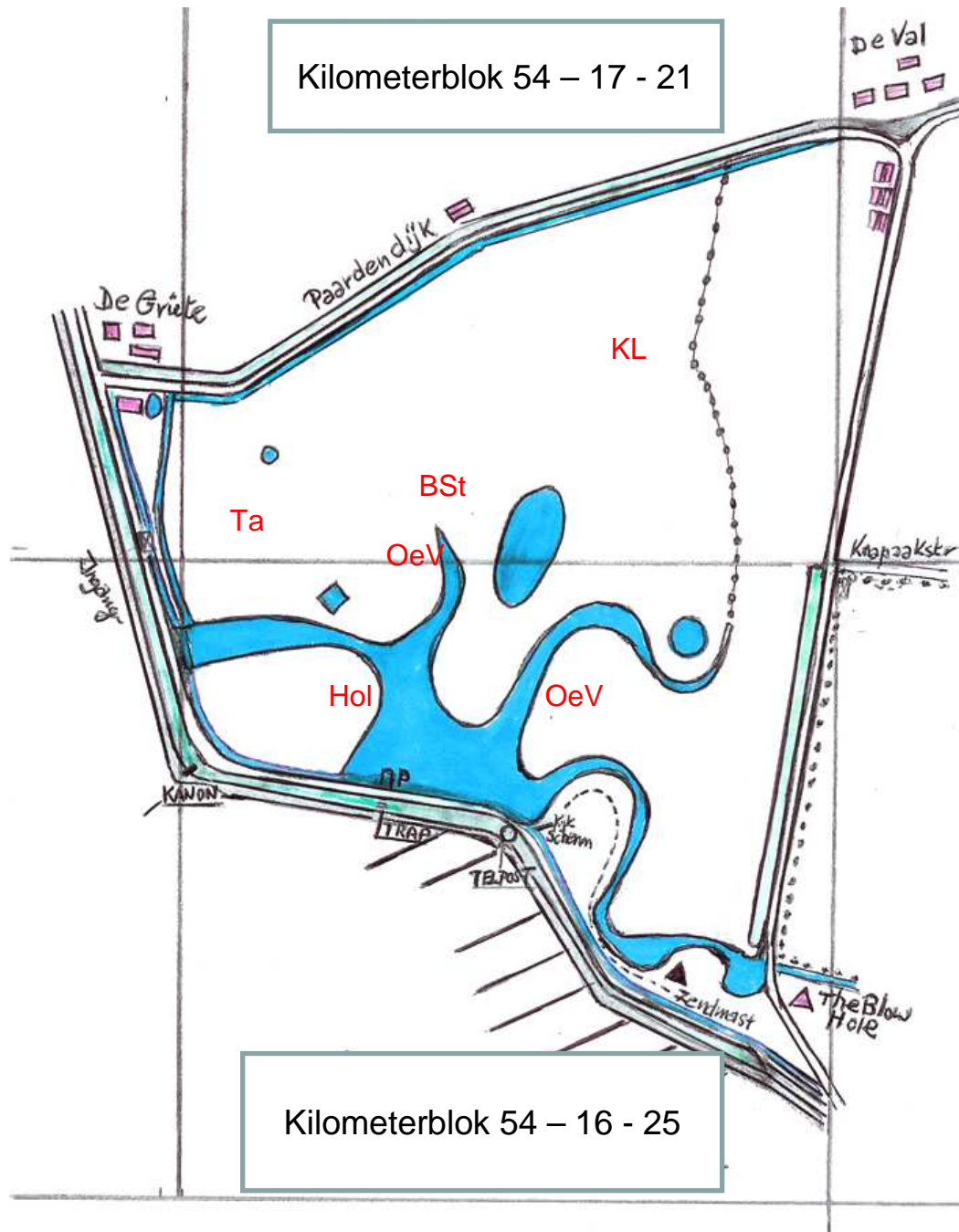
Losse waarnemingen tijdens 3^e ronde
24 - 04 - 2008

WT = Wintertaling (Rode lijst)

KIZI = Kleine Zilverreiger (Rode lijst)

GPR = Groenpoot Ruiters

Wu = Wulp

Losse waarnemingen tijdens 4^e ronde
08 - 05 - 2008

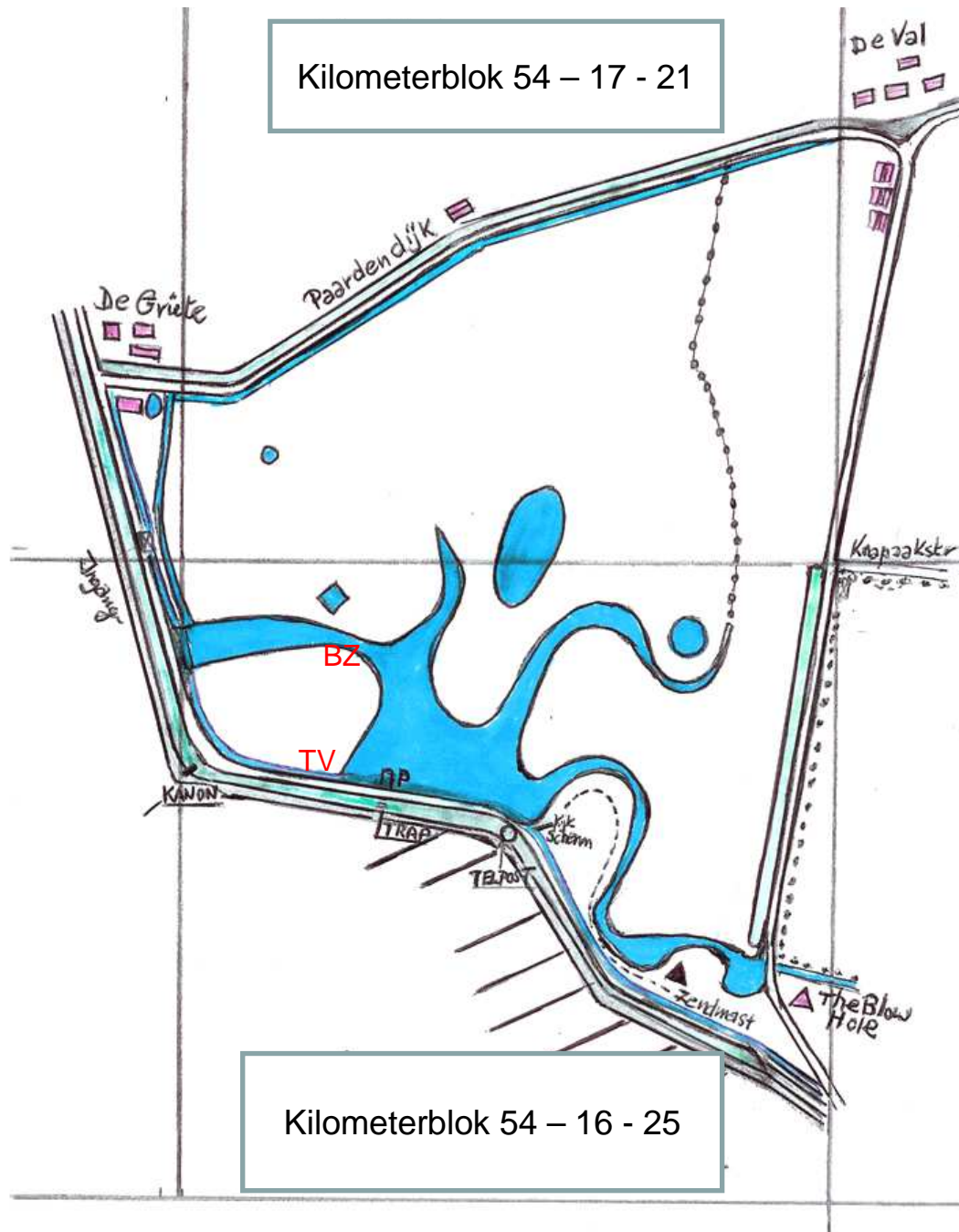
BSt = Bonte Strandloper (Rode lijst)

OeV = Oeverloper (Rode lijst)

Hol = Holenduif

Ta = Tapuit (Rode lijst)

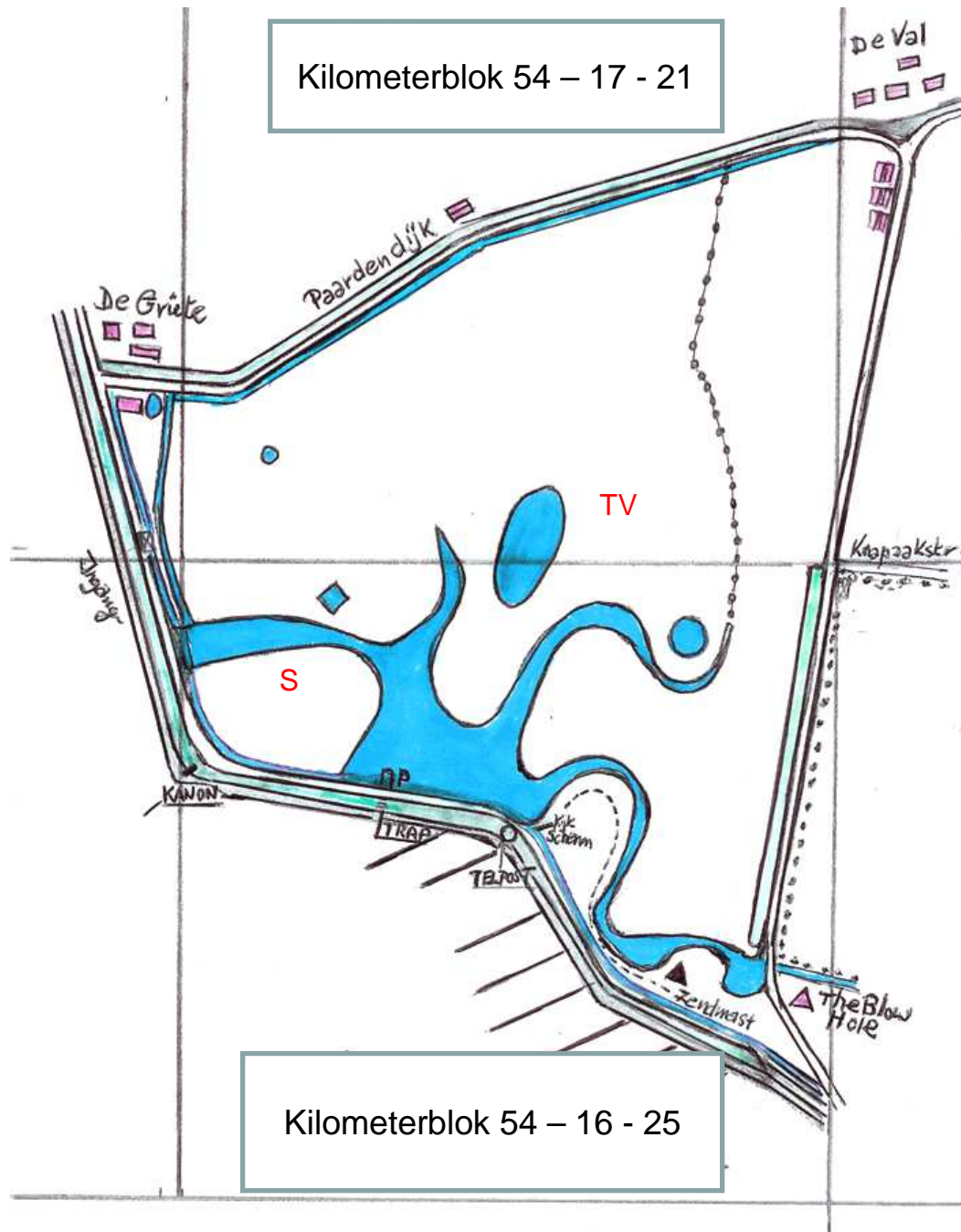
KL = Kuifleeuwerik (Rode lijst) → 6 stuks

Losse waarnemingen tijdens 5^e ronde
22 – 05 - 2008

BZ = Boerenzwaluw (Rode lijst)

TV = Torenvalk, broed niet in het gebied, maar
wel juist er buiten bij The Blow Hole.

Losse waarnemingen tijdens 6^e ronde
12 - 06 - 2008

TV = Torenvalk (zie opm. vorige blad)

S = Spreeuw (45 stuks)

Samenvatting waargenomen soorten met aantal territoria

Soort	Territoria	Soort	Territoria	Soort	Territoria
Scholekster	9	Wilde Eend	5	Koekoek	1
Grutto	6	Grauwe Gans	4	Bruine Kiekendief	1
Veldleeuwerik	18	Canadese Gans	2	Houtduif	2
Rietgors	8	Heggenmus	1	Kneu	3
Rietzanger	8	Waterhoen	2	Krakeend	1
Blauwborst	6	Meerkoet	4	Patrijs	1
Kleine Karekiet	13	Fuut	2	Visdief	1
Graspieper	4	Kleine Plevier	2	Slobeend	1
Gele Kwikstaart	7	Bontbekplevier	1	Kokmeeuw	13
Kluut	4	Grasmus	2	Merel	1
Tureluur	5	Witte Kwikstaart	2	Zwarte Kraai	2
Kievit	13	Waterral	2		
Kuifeend	3	Dodaars	3		
Bergeend	4	Fazant	5		

Van deze 39 soorten staan er 11 op de Rode lijst

Conclusie

Een gebied waar, volgens de normen van SOVON, 39 soorten met zekere territoria worden geïnventariseerd, waarvan 11 soorten van de Rode lijst, waarbij tevens van de 21 losse en extra waargenomen soorten er ook nog eens 12 op de Rode Lijst voorkomen mag met recht een bijzondere aanwinst voor de vogelstand worden genoemd.

Tevens wordt het gebied het gehele jaar door als hoogwater vluchtplaats gebruikt door vele soorten steltlopers.

Als onze wensen tot aanpassingen van het gebied worden gehonoreerd, zal met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid het aantal broedvogels nog toenemen, waarbij wij o.a. denken aan zwartkopmeeuwen, Baardman, IJsvogel, Strandplevier en Grote Karekiet.

Aanbevelingen aan beheerder Staatsbosbeheer

De door ons en ook door SBB gewenste verhoging van de waterstand met 0,5 -1 meter zo spoedig mogelijk uitvoeren en daarbij 2 eilanden creëren om predatie door vossen tot een minimum te beperken (hopelijk zullen de Provincie en het Waterschap u hierin volgen).

De verruiging van de vegetatie kordaat ter hand nemen d.m.v. extensieve begrazing door o.a. paarden om de opslag van schietwilg tegen te gaan, de extensieve begrazing met koeien lijkt zijn vruchten al af te werpen.

Extra waarnemingen vanaf buiten het gebied op niet teldagen

- Ijsvogel
- Tafeleend
- Grote Mantelmeeuw (Rode Lijst)
- Sperwer
- Purperreiger (Rode Lijst)
- Strandplevier (Rode Lijst)

Cor Sol
december 2008

